

STRATEGIA TURYSTYKI

Opole, Katedra Opolska

Opole, Muzeum Diecezjalne

Opole, Kościół pw. Świętej Trójcy

Kamiń Śląski, Sanktuarium św. Jacka Odrowąża

Otmuchów, Kościół pw. św. Mikołaja i św. Franciszka Ksawerego

Góra św. Anny, Sanktuarium św. Anny Samotrzeciej

Nysa, Bazylika Mniejsza pw. św. Jakuba i św. Agnieszki

Olszowa, Park Miniatur Sakralnych

Racibórz, Kaplica zamkowa pw. św. Tomasza Becketa

Baborów, Kościół cmentarny pw. św. Józefa i św. Barbary

Diecezja Opolska

2017

Dokument B

Spi treści

Wstęp	3
Rodz. I.....	5
1) Co to jest Turystyka Sakralna (opis zjawiska)	5
2) Miejsce i rola „Turystyki Sakralnej” w Ruchu Turystycznym na terenie RP i RCZ	6
3) Miejsce i rola Turystyki Sakralnej na terenie Diecezji Opolskiej i Ostrawsko-Opawskiej	9
4) Zagadnienia:	12
Rodz. II	13
Analiza zagadnienia	14
1) Cel i uzasadnienie przeprowadzenia analizy SWOT i analizy produktów	14
2) Analiza SWOT	14
3) Analiza produktów	16
4) Wnioski z analizy SWOT i analizy produktów	21
Rodz. III	22
Cele rozwoju „Turystyki Sakralnej” w Polsce.....	23
a) Cel główny.....	23
b) Cele pośrednie	24
Rodz. IV	26
Strategia rozwoju „Turystyki Sakralnej”.....	26
a) Strategia rozwoju współpracy z instytucjami lokalnych władz samorządowych i rządowych na terenie Diecezji Opolskiej i Ostrawsko-Opawskiej.	26
Regionalne Organizacje Turystyczne	27
1) <i>Opolska Regionalna Organizacja Turystyczna (OROT)</i>	27
2) <i>Śląska Organizacja Turystyczna (ŚOT)</i>	28
b) Strategia rozwoju współpracy z podmiotami zapewniającymi zaplecze noclegowe i restauracyjne	30
c) Strategia rozwoju z innymi Diecezjami po stronie polskiej i czeskiej	31
d) Strategia rozwoju marketingu i promocji	32
Podsumowanie	35
Słowo biskupa.....	36
Załączniki.....	38
Załącznik nr 1: Oferta produktów turystycznych w Diecezji Opolskiej.....	38
Załącznik nr 2: Przykłady produktów turystycznych zrealizowanych w ramach polsko-czeskiej współpracy	40
Załącznik nr 3: Lista miejsc noclegowych Diecezji Opolskiej wybranych obiektów	41
Załącznik nr 4: Zakony i Zgromadzenia Zakonne w Diecezji Opolskiej	43
Załącznik nr 5: Historia diecezji	49

Załącznik nr 6: Indeks skrótów	55
--------------------------------------	----

Wstęp

Celem niniejszego dokumentu jest próba nazwania i uporządkowania zjawiska, z którym stykamy się od wielu już lat uczestnicząc w wydarzeniach o charakterze religijnym a jednocześnie turystycznym na terenie Diecezji Opolskiej. Nazwane i uporządkowane zjawisko, w tym wypadku – „Turystyka Sakralna” - może stać się zadaniem do realizacji, które ze strony Diecezji Opolskiej będzie wymagało zaangażowania ludzi kompetentnych ale z pasją, do podjęcia się tym tematem w sposób przemyślany, trwały i systematyczny. Efektem wymiernym tego zaangażowania może stać się atrakcyjny produkt turystyczny pn.: „Turystyka Sakralna”, którego zasięg może się rozprzestrzenić poza granice naszej diecezji, promując nie tylko kościół i społeczność lokalną ale również cały region Opolszczyzny. Stworzenie takiego produktu turystycznego dałoby również szerokie pole do współpracy pomiędzy wieloma instytucjami lokalnymi zajmującymi się tematyką turystyczną oraz stało by się okazją do promocji regionu.

Turystyka Sakralna Diecezji Opolskiej 2017 wersja B powstała w wyniku kilkuletniej współpracy z Diecezją Ostrawsko-Opawską oraz podjęciem wspólnej inicjatywy realizacji projektu o charakterze transgranicznym, którego jednym z zadań było przybliżenie zjawiska *Turystyki Sakralnej* i przygotowanie wspólnego dokumentu rozwoju tego zjawiska pn. „Strategia Turystyki Sakralnej”. Wersja B dokumentu powstała w wyniku odrębnych uwarunkowań kulturowych, społecznych i religijnych w jakich odbywa się Turystyka Sakralna na terenie Diecezji Opolskiej. Uwarunkowania te wymagają od strony polskiej zaangażowania się w inne aspekty tego zjawiska, skupiając się głównie na usestymatyzowaniu i rozwoju struktur po części już istniejących ale równocześnie tworzenie nowych ofert turystyczno – religijnych oraz ich promocję o zasięgu ponadregionalnym.

Rodz. I

1) Co to jest Turystyka Sakralna (opis zjawiska)

Turystykę religijną możemy podzielić na turystykę pielgrzymkową (pątniczą), w której najważniejsza jest modlitwa, kontemplacja i uczestnictwo w uroczystościach religijnych oraz na turystykę religijno-poznawczą, w której głównym motywem jest chęć poznania historii oraz architektury miejsc kultu religijnego.

„Turystyka Sakralna” jest pojęciem uniwersalnym, łączącym turystykę religijno-poznawczą z turystyką pielgrzymkową. „Turystyka Sakralna” jest sektorem turystyki, w którym celem podróży są wszelkiego rodzaju miejsca związane z religią: obiekty sakralne (sanktuaria, bazyliki, kościoły, klasztory, cmentarze, kapliczki), miejsca związane z działalnością i śmiercią świętych oraz inne atrakcje związane chrześcijaństwem, ale również wszelkiego rodzaju wydarzenia religijne i spotkania z osobistościami związanymi z religią.

„Turystyka Sakralna” promuje możliwość zbliżenia się i spotkania z chrześcijaństwem, bez jakiegokolwiek zobowiązania, równocześnie stwarza możliwość wykorzystania obiektów kościelnych oraz powiązania zwiedzania zabytków chrześcijańskich z innymi czynnościami pomagającymi w regeneracji ducha i ciała. Odwiedzający mają możliwość spotkać się z chrześcijaństwem za pośrednictwem duchowego przeżycia, rozmowy i świadectwa miejscowej wspólnoty.

„Turystyka Sakralna” przeznaczona jest dla szerokiej publiczności. Celem jest stworzenie „niskoprogowej” oferty spotkania dla wszystkich, bez względu na ich przekonania religijne. Odwiedzenie miejsc pielgrzymkowych, obiektów sakralnych, zabytków architektonicznych, atrakcji związanych ze sztuką oraz programów towarzyszących, w połączeniu z atmosferą urlopu i wypoczynku, dają okazję do zwrócenia się do jak najszerszej publiczności.

Oferta „Turystyki Sakralnej”, za której pośrednictwem chrześcijaństwo prezentuje się w ruchu turystycznym, daje możliwość całorocznej kontynuacji. Wraz z Kościołem katolickim mogą w niej uczestniczyć także inne Kościoły chrześcijańskie, które są członkami Ekumenicznej Rady Kościołów w RP.

„Turystyka Sakralna” jest otwarta dla wszystkich podmiotów (parafii, zgromadzeń religijnych, zakonów oraz wspólnot chrześcijańskich), które mogą dobrowolnie dołączyć do tej inicjatywy, a w ten sposób dać jej okazję do bycia w przyszłości nierozzerwalną częścią życia Kościołów chrześcijańskich w Polsce i na świecie.

„Turystyka Sakralna” zbudowana jest na zasadach dobrowolnej współpracy parafii, zgromadzeń religijnych, zakonów oraz innych wspólnot chrześcijańskich (dalej nazywanych *wspólnoty chrześcijańskie*). Decyzja o dołączeniu do „Turystyki Sakralnej” należy do poszczególnych wspólnot chrześcijańskich.

Postać oferty „Turystyki Sakralnej” pozostaje w pełni w kompetencji poszczególnych wspólnot chrześcijańskich. Zapewnia to możliwość prezentacji życia i kultury chrześcijańskiej danej wspólnoty, ponieważ oferta turystyki kościelnej odpowiada charakterowi poszczególnych wspólnot.

„Turystyka Sakralna” wspiera osiągnięcie zysku ekonomicznego z ruchu turystycznego dla wszystkich członków miejscowej wspólnoty. Rozwój ruchu turystycznego daje możliwość przynoszenia korzyści włączonym wspólnotom chrześcijańskim, rodzinom i pojedynczym osobom oraz daje możliwość pełnego wykorzystania miejscowych zasobów ludzkich.

2) Miejsce i rola „Turystyki Sakralnej” w Ruchu Turystycznym na terenie RP i RCZ

Turystyka jest ważną częścią gospodarki Polski. Ruch turystyczny jako zjawisko społeczne cały czas się rozwija i przeobraża. Zmienia się model turysty oraz zmieniają się miejsca, które człowiek chce odwiedzać. Atrakcyjne środowiska przyrodnicze oraz dobrze zorganizowana infrastruktura turystyczna stanowią najważniejsze czynniki wpływające na szeroko rozumiany rozwój ruchu turystycznego.

Mając na uwadze światowe trendy w popycie turystycznym oraz zmiany w podaży usług w Polsce, Polska Organizacja Turystyczna wyznaczyła priorytetowe obszary produktowe w latach 2017-2018:

- 1) Turystyka kulturowa, ze szczególnym uwzględnieniem zamków, pałaców, i dworów.
- 2) Turystyka aktywna, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki rowerowej i wodnej.
- 3) Turystyka zdrowotna (Uzdrowiska, SPA, Wellness).

Wyżej wymienione obszary realizowane mają być w zgodzie z Programem Rozwoju Turystyki do 2020 roku, sporządzonym przez Ministerstwo Sportu i Turystyki. Do chwili obecnej POT i MSiT nie opracowały programów rozwoju turystyki po roku 2020. Jednak tendencje panujące w turystyce krajowej i światowej pozwalają przypuszczać iż powyższe obszary priorytetowe będą nadal mocno się rozwijać.

Ruch Turystyczny w Polsce posiada duży potencjał rozwojowy. Istotną cechą rozwoju turystycznego jest aktywizacja regionalnych potencjałów, opartych na usługach turystycznych i sektorach powiązanych z turystyką.

O znaczącym potencjale turystycznym Polski decyduje bogate i różnorodne dziedzictwo kulturowe, obejmujące zarówno kompleksy pałacowo parkowe, zamki i dwory, zabytki techniki, założenia fortyfikacyjne jak i zachowane zabytkowe układy urbanistyczne miast i wsi. Istotną częścią tego dziedzictwa są też kościoły, klasztory oraz inne obiekty sakralne.

Rosnące zainteresowanie prozdrowotnymi formami spędzania czasu wolnego otwiera szeroki wachlarz możliwości rozwoju turystyki aktywnej ze szczególnym uwzględnieniem rekreacji rowerowej i pieszej. Nasilające się oczekiwania potencjalnych turystów na nowe przeżycia wymagają od zarządzających turystyką dywersyfikacji ofert poprzez tworzenie nowych kategorii produktów turystycznych.

Diecezja Opolska posiada dwa nowoczesne ośrodki rehabilitacyjno-wypoczynkowe specjalizujące się w usługach z zakresu rehabilitacji, odnowy biologicznej i psychiczno - duchowej:

1) Instytut Naukowo-Badawczy - Księdza Sebastiana Kneippa, Zespół Rehabilitacyjno - Wypoczynkowy Sebastianeum Silesiacum w Kamieniu Śląskim. Ośrodek dzięki bogatym pokładom wód oligoceńskim opiera terapię na metodzie wodolecznictwa, rozpropagowanej w XIX w. przez księdza Sebastiana Kneippa.

2) Instytut Dydaktyczno - Naukowy im. Vincenza Priessnitza, Ośrodek Formacyjno – Rehabilitacyjno – Wypoczynkowy w Głuchołazach. Górski Ośrodek Uzdrowiskowy z II połowy XIX w. położony u podnóża Gór Opawskich w części zdrojowej miasta Głuchołazy.

Oba ośrodki dysponują własną bazą noclegową i restauracyjną doskonale wpisując się w ramy turystyki zdrowotno – wypoczynkowej.

Tworzenie produktów turystycznych na bazie rozwoju turystyki sakralnej i współgrającej z nią turystyki kulturowej, zdrowotnej, rowerowej, pieszej oraz lokalnych szlaków turystycznych, stanowić będzie ważny element ożywienia gospodarczego danego obszaru, a także sprzyjać będzie tworzeniu miejsc pracy w usługach związanych z obsługą atrakcji turystycznych.

Polska należy do nielicznych krajów, w których pielgrzymowanie do miejsc świętych trwa od początków państwowości, odgrywając ważną rolę w kształtowaniu tożsamości narodowej i w pogłębianiu wiary. W całym kraju jest ponad 500 miejsc szczególnego kultu religijnego, wśród których dominują sanktuaria maryjne. Większość z tych miejsc należy do kościoła rzymskokatolickiego. Najczęściej odwiedzane z nich to Jasna Góra, Licheń, Kalwaria Zebrzydowska, Niepokalanów i Łagiewniki. Miejsca te przyciągają zarówno rzesze turystów krajowych jak i zagranicznych. „Turystyka Sakralna” ma za zadanie przyciągnięcie turysty do pozostałych sakralnych obiektów turystycznych znajdujących się na obszarze całego kraju. Do sakralnych obiektów religijnych wchodzących w skład „Turystyki Sakralnej” należą: kościoły, klasztory, kaplice, kapliczki i krzyże przydrożne, pomniki, cmentarze, muzea, oraz inne miejsca związane z religią lub ją promujące.

Potencjał „Turystyki Sakralnej” najlepiej pokazuje liczba kościołów parafialnych w Polsce, która oscyluje w granicach 11 000 tys. Niemal każda miejscowość w naszym kraju posiada przynajmniej jeden kościół. Wiele z nich posiada status zabytków, pozostałe stanowią atrakcję turystyczną ze względu na: swoje położenie, unikalną architekturę, piękno wnętrza, legendę związaną z powstaniem itd. Elementem architektury kościoła, który przyciąga uwagę turysty jest wieża kościelna, a to ze względu na to, że rozpościera się z niej widok na całą miejscowość w której znajduje się kościół, a często także na całą okolicę. Strategia „Turystyki Sakralnej” zakłada udostępnienie dla zwiedzających, w miarę możliwości, wież wszystkich kościołów, które zdecydują się na udział w programie „Turystyki Sakralnej”.

W Polsce pielgrzymuje 6–7 mln osób rocznie. W ostatnich dziesięcioleciach obserwuje się wzrost zainteresowania tą formą turystyki, co niewątpliwie wiąże się m.in. z przemianami społeczno-politycznymi i gospodarczymi, które wpływają na rozwój infrastruktury turystycznej i sprzyjają powstawaniu nowych form podróży nastawionych zarówno na doświadczenia o charakterze religijnym, jak również poznawczym.

Coraz większym zainteresowaniem, zwłaszcza wśród ludzi młodych, cieszą się pielgrzymki rowerowe, które są połączeniem turystyki religijnej oraz turystyki aktywnej. Zaspokajanie potrzeb zdrowotno-kondycyjnych poprzez wysiłek fizyczny łączy się tu z zaspokajaniem potrzeb poznawczo- duchowych.

„Turystyka Sakralna” wpisuje się w trendy panujące w ruchu turystycznym w Polsce jak i na świecie. Stwarza możliwości łączenia różnych form turystyki, poprzez aktywną rowerową, pieszą), krajoznawczą, przyrodniczą, kulturową i edukacyjną. Niezwykle istotna jest otwartość „Turystyki Sakralnej” na współpracę z innymi organizacjami zajmującymi się turystyką, oraz promowanie innych atrakcji turystycznych naszego kraju przy okazji promowania atrakcji religijnych.

3) Miejsce i rola Turystyki Sakralnej na terenie Diecezji Opolskiej i Ostrawsko-Opawskiej

Mocnymi stronami ruchu turystycznego w obrębie Diecezji Opolskiej są walory turystyczne środowiska naturalnego, szlaki przyrodnicze i tematyczne, a także liczne zabytki materialne: kościoły, zamki, dworki i muzea.

Największymi atrakcjami turystycznymi znajdującymi się na terenie diecezji opolskiej są Zamek w Mosznej, Jura Park w Krasiejowie, Góra Świętej Anny, Kamień Śląski, Muzeum Wsi Opolskiej w Opolu-Bierkowicach, oraz miasta: Opole, Nysa i Racibórz.

Terytorialnie Diecezja Opolska pokrywa się w znacznym stopniu z granicami Województwa Opolskiego. Możemy więc przyjąć, iż natężenie ruchu turystycznego w Województwie Opolskim pokrywa się w dużej mierze z natężeniem ruchu turystycznego w Diecezji Opolskiej. Z danych statystycznych wynika że w roku 2012 województwo opolskie w celach turystycznych odwiedziło około 766 469 osób, w tym około 682 086 turystów krajowych oraz około 84 383 turystów zagranicznych.

Analiza motywów przyjazdów turystów, realizowanych przez nich wydatków turystycznych oraz mocnych stron Opolszczyzny, związanych z atrakcyjnością turystyczną, wskazuje na to, że największy potencjał rozwoju w regionie, mają takie formy turystyki jak: wypoczynkowa, poznawcza, kulturowa, miejska (rozrywka, wydarzenia sportowe i kulturalne, muzea, gastronomia i kulinarna) i religijna, a także zdrowotna oraz przygraniczna.

Formy te wraz z tradycyjnymi dla diecezji opolskiej rodzajami turystyki, takimi jak turystyka: wiejska, aktywna, industrialna i ekoturystyka powinny stanowić najważniejsze elementy kompleksowego produktu turystycznego.

„Turystyka Sakralna” ma do odegrania istotną rolę w rozwoju ruchu turystycznym na pograniczu polsko- czeskim, gdzie do tej pory opiera się on głównie na turystyce wypoczynkowej, krajoznawczej oraz rekreacyjno – przyrodniczej. Najpopularniejsze są jednodniowe wypady krajoznawczo-rekreacyjne, w czasie których turyści chętnie korzystają ze szlaków turystycznych w Górach Opawskich i Jeseníkach (turystyka piesza i rowerowa) oraz odwiedzają przygraniczne miejscowości i akweny wodne. Udostępnienie zwiedzającym Sakralnych Obiektów Turystycznych zwiększy intensywność ruchu turystycznego i ożywi turystykę kulturową oraz religijno-pielgrzymkową na pograniczu polsko-czeskim.

Według stanu z końca lipca 2015 r. baza noclegowa turystyki województwa opolskiego, obejmowała 168 obiektów. Wśród nich 130 obiektów oferowało wypoczynek całoroczny. Uwzględniając rodzaje turystycznych obiektów noclegowych odnotowano 83 obiekty hotelowe oraz 85 pozostałych obiektów noclegowych. Na przyjęcie turystów przygotowanych było 9,4 tys. miejsc noclegowych. Obiekty całoroczne oferowały 6,9 tys. miejsc noclegowych, a w pokojach gościnnych oraz kwaterach agroturystycznych czekało na turystów 0,4 tys. miejsc noclegowych.

Badania sondażowe przeprowadzone przez Opolską Regionalną Organizację Turystyczną wykazały że 69,47% turystów odwiedzających Opolszczyznę stanowią turyści krajowi, a 30,53% turyści zagraniczni. Wśród turystów zagranicznych zdecydowanie przeważają: Niemcy (52,71%) oraz Czesi (20,21%). Rzadziej województwo opolskie odwiedzają obywatele takich krajów jak: Wielka Brytania (6,88%), Holandia (2,81%), Stany Zjednoczone (2,40%), Francja (1,88%), Austria (1,77%), Ukraina(1,25%), Włochy (1,25%) oraz Hiszpania (1,15%).

„Turystyka Sakralna” na obszarze Diecezji Opolskiej ma do zaoferowania niezwykle bogatą ofertę. Znajduje się tu wiele zabytkowych kościołów, a wśród nich: Katedra Opolska, Bazylika Mniejsza pw. św. Jakuba w Nysie, Sanktuarium św. Jacka Odrowąża w Kamieniu Śląskim, Sanktuarium Matki Boskiej Raciborskiej, Sanktuarium św. Anny Samotrzeciej na Górze Św. Anny. Niezwykle atrakcyjna jest również sieć zabytkowych kościołów drewnianych.

Większość z nich powstała w XVI i XVII i jest wynikiem pracy miejscowych cieślów. Kościoły te nieprzerwanie pełnią funkcję religijną - odprowadzane są w nich msze święte i nabożeństwa. Największe skupisko tych charakterystycznych dla całego regionu kościołów znajduje się w powiecie kluczborskim i oleskim. Drewniany kościół pw. św. Anny w Oleśnie jako jedyny drewniany kościół w Polsce jest zabytkiem klasy zerowej.

Motorem napędowym dla rozwoju Turystyki Sakralnej na terenie Diecezji Opolskiej powinny być miejsca, w których istnieje już ożywiona turystyka religijno – poznawcza np: Góra św. Anny, Kamień Śląski, Głębinów, Racibórz, Nysa, Opole. Duże znaczenie dla rozwoju „Turystyki Sakralnej” posiadają biegnące przez Diecezję Opolską szlaki pielgrzymkowe: Szlak św. Jakuba i Szlak Cysterski.

Pielgrzymowanie do katedry św. Jakuba w Santiago de Compostela jest z roku na rok popularniejsze wśród wiernych z całego świata. Coraz częściej w tę fascynującą podróż wyruszają również Polacy. Szlak nie ma jednej wyznaczonej trasy, a do katedry można dotrzeć kilkoma alternatywnymi ścieżkami. Przez Diecezję Opolską przebiegają trzy nitki szlaku. Pierwsza tworząca trasę Via Regia na Opolszczyźnie ma długość ok. 100 km i biegnie od Ujazdu poprzez Leśnicę, Górę św. Anny, Kamień Śląski, Opole, Skorogoszcz aż do Brzegu. Druga to Nyska Droga św. Jakuba prowadząca na długości 106 km od Głuchołaz przez Nysę do Skorogoszczy. W trakcie wyznaczania jest trzecia nitka szlaku, która docelowo ma połączyć Opole z czeskim Ołomuńcem co z pewnością ożywi polsko-czeską współpracę turystyczną.

Szlak Cysterski biegnący przez Diecezję Opolską należy do europejskiej sieci szlaków cysterskich powstałego w ramach programu Europejskich Dróg Kulturowych. Główną atrakcją turystyczną na szlaku jest klasztor cystersów w Jemielnicy. Dzięki zakrojonej na szeroką skalę promocji szlaku cysterskiego w Internecie cieszy się on coraz większym zainteresowaniem wśród turystów w całej Europie.

Zabytki i Sakralne Obiekty Religijne rozsiane są po całej diecezji, jednak znaczna ich część znajduje się w okolicach większych miast, które mają dobrze rozwiniętą bazę noclegową, dotarcie do nich przy pomocy komunikacji zbiorowej nie stanowi też większego problemu. Choć należy podkreślić, iż sprawne poruszanie się po obszarze całej diecezji wymaga własnego środka transportu.

„Turystyka Sakralna” ma do odegrania ogromną rolę w ruchu turystycznym na obszarze Diecezji Opolskiej. Jej dynamiczny rozwój pozwoli na poszerzenie oferty turystycznej,

aktywizując jednocześnie lokalne społeczności i wspólnoty religijne. „Turystyka Sakralna” dzięki swojemu całorocznemu charakterowi będzie niezwykle mocnym bodźcem do rozwoju ruchu turystycznego w regionie.

Diecezja Opolska będzie obszarem początkowym dla rozwoju „Turystyki Sakralnej”. Na terenie Diecezji znajduje się 653 kościoły, a także wiele innych obiektów sakralnych. Strategia zakłada włączenie jak największej liczby świątyń i innych atrakcji z Diecezji Opolskiej do ruchu turystycznego, a następnie rozszerzenie tego procesu na diecezje ościenne. Docelowo „Turystyka Sakralna” powinna skupiać kościoły i inne sakralne obiekty turystyczne z terenu całego kraju.

4) Zagadnienia:

Biorąc pod uwagę cel główny „Turystyki Sakralnej”, jakim jest włączenie jej do ruchu turystycznego na terenie Polski konieczne jest przygotowanie bazy danych ,bez której nie uda się zrealizować wyznaczonego celu głównego. Rzeczą bezwzględnie konieczną jest przygotowanie danych w czterech kategoriach: miejsca pielgrzymkowe, zakwaterowanie, atrakcje, trasy pielgrzymkowe.

a) Miejsca pielgrzymkowe

zgromadzenie informacji na temat istniejących miejsc pielgrzymkowych tj.: sanktuaria, miejsca kultu lub szczególnej czci świętych, kapliczki, przydrożne krzyże, posiadających wartość historyczną, architektoniczną i religijną oraz utworzenie katalogu tych miejsc z podaniem: ich nazwy, osoby do kontaktu, danych teleadresowych, określeniem lokalizacji, sposobem i czasem dotarcia do nich. W katalogu miejsc pielgrzymkowych znajdzie się również krótka charakterystyka miejsca oraz związanych z nim wydarzeń o znaczeniu historycznym, obyczajowym, lokalnym lub religijnym.

b) Zakwaterowanie

Każde miejsce pielgrzymkowe lub powiązana z nim atrakcja turystyczna będą posiadały również skatalogowaną listę miejsc noclegowych i restauracyjnych oraz ich rodzaj (hotel, pensjonat, kwatera prywatna, gospodarstwo agroturystyczne, dom pielgrzyma, itp.; restauracje, bary, jadłodajnie, puby, itp.). Każde miejsce noclegowe i restauracyjne

umieszczone w katalogu będzie posiadać: nazwę, adres, dane teleadresowe, lokalizację z określeniem odległości od miejsca pielgrzymkowego lub atrakcji turystycznej oraz krótki opis.

c) Atrakcje

Podobnie jak miejsca pielgrzymkowe zostaną zgromadzone i uporządkowane informacje na temat atrakcji, które warto zobaczyć i skorzystać z nich przy okazji zwiedzania miejsc sakralnych, a które są zlokalizowane w niedużej odległości od miejsc pielgrzymkowych. Katalog atrakcji będzie zawierał: nazwę, osoby do kontaktu, dane teleadresowe, określenie lokalizacji, sposób i czas dotarcia do nich. W katalogu atrakcji znajdzie się również krótka charakterystyka miejsca i wszelkie konieczne dane, które pomogą zaplanować indywidualne zwiedzanie, poznawanie regionu oraz jego tradycji, folkloru, zwyczajów i historii.

d) Trasy pielgrzymkowe

Biorąc pod uwagę różne formy pielgrzymowania oraz zwiedzania atrakcji turystycznych konieczne jest również wzięcie pod uwagę istniejących już tras pielgrzymkowych, które mogą być przemierzane pieszo lub na rowerze. W dzisiejszych czasach, w których forma turystyki rowerowej i pieszej przeżywa swój renesans będzie to olbrzymie ułatwienie dla turystów ceniących sobie kameralne lub wręcz samotne pielgrzymowanie i zwiedzanie. Trasy pielgrzymkowe również zostaną uporządkowane w odpowiedni sposób tak aby można było samodzielnie zaplanować swoją trasę turystyczną o charakterze sakralnym.

Zagadnienia opisane powyżej: miejsca pielgrzymkowe, zakwaterowanie, atrakcje i trasy pielgrzymkowe, odpowiednio przygotowane będą stanowiły podstawę, można powiedzieć niejako fundament dla istnienia i rozwoju „Turystyki Sakralnej”. Baza tych danych pozwoli stworzyć sieć powiązanych ze sobą miejsc, które warto odwiedzić.

Rodz. II

Analiza zagadnienia

1) Cel i uzasadnienie przeprowadzenia analizy SWOT i analizy produktów

Poniższa analiza ma służyć ocenie potencjału turystycznego „Turystyki Sakralnej” na obszarze Diecezji Opolskiej.

Analiza SWOT powstała w wyniku obserwacji zrealizowanych podczas pracy nad strategią i stanowi podstawę do wyciągnięcia wniosków pomocnych do określenia celu głównego i celów pośrednich niniejszej strategii.

Określenie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dla „Turystyki Sakralnej” jest niezbędne, również dla określenia podstawowych założeń współpracy z podmiotami biorącymi udział w „Turystyce Sakralnej” i instytucjami rządowymi oraz regionalnymi i lokalnymi władz samorządowych.

Analiza produktów stanowi przykład ruchu religijno-turystycznego, który poprzez swoją specyfikę, nasilenie oraz organizację jest konkretnym przykładem istnienia „Turystyki Sakralnej” w praktyce, a tym samym stanowi dowód na to, że utworzenie, usankcjonowanie i rozwój „Turystyki Sakralnej” w ruchu turystycznym w Polsce są jak najbardziej zasadne.

2) Analiza SWOT

Mocne Strony:

- Działalność w dobrze rozpoznanym środowisku
- Poprawiająca się jakość bazy noclegowej
- Duża baza Sakralnych Obiektów Turystycznych
- Otwartość kościoła na wiernych
- Duży odsetek chrześcijan w polskim społeczeństwie
- Popularność ruchu pielgrzymkowego w Polsce
- Całoroczny charakter turystyki sakralnej
- Członkostwo Diecezji opolskiej w OROT
- Prężna współpraca z Diecezją Ostrawsko-Opawską

Słabe Strony:

- Brak osoby koordynującej wprowadzenie w życie STS.
- Brak kadry przewodników
- Zbyt mała liczba szlaków turystycznych i pielgrzymkowych (pieszych i rowerowych)
- Niewystarczająco rozwinięta sieć komunikacyjna
- Niewystarczająco rozwinięta baza noclegowa (gospodarstwa agroturystyczne)
- Skoncentrowanie działań promocyjnych wyłącznie na kilku strategicznych Sakralnych Obiektach Turystycznych
- Mała liczba Lokalnych Organizacji Turystycznych, z którymi można by współpracować w celu promocji „Turystyki Sakralnej”
- Brak wystarczającego zaplecza kapitałowego
- Niewystarczające zaplecze sanitarno-noclegowe na parafiach
- Niewystarczające zaplecze gastronomiczne w mniejszych miejscowościach

Szanse:

- Szeroka dostępność do informacji o „Turystyki Sakralnej” w mediach społecznościowych
- Rosnące dochody polskich konsumentów, w tym rosąca zasoby osób przechodzących na emeryturę
- Zainteresowanie dzieci i młodzieży ofertą „Turystyki Sakralnej”
- Rosnąca popularność turystyki aktywnej (pieszej i rowerowej)
- Poszukiwanie przez rodziny sposobu na wspólne spędzanie czasu.
- Rosnąca ilość lokalnych wydarzeń kulturowych i marketingowych
- Możliwość pozyskania dofinansowania z funduszy europejskich
- Zainteresowanie mediów lokalnych „Turystyką Sakralną”
- Szansa na współpracę z instytucjami regionalnych i lokalnych władz samorządowych

Zagrożenia:

- Obawa proboszczów przed podjęciem współpracy w ramach „Turystyki Sakralnej”
- Ograniczenia finansowe w zatrudnianiu kadry przewodników
- Niepewność co do liczby podmiotów chętnych na współpracę w ramach „Turystki Sakralnej”

- Brak wystarczającej ilości miejsc noclegowych w mniejszych miejscowościach
- Silna konkurencja ze strony innych gałęzi turystyki.
- Brak poprawy infrastruktury komunikacyjnej
- Zmniejszenie się realnych dochodów konsumentów, w tym dochodów dyspozycyjnych

3) Analiza produktów

Miejsca pielgrzymkowe

Ruch turystyczny, jego rozwój i dynamika jest wyznaczana przez atrakcyjność miejsc docelowych. W „Turystyce Sakralnej” główne znaczenie będzie posiadać atrakcyjność miejsc sakralnych, obiektów sakralnych lub obiektów należących do kościoła. Będą one głównym faktorem i czynnikiem napędowym rozwoju „Turystyki Sakralnej” na terenie Diecezji Opolskiej. W przestrzeni życia Kościoła są to najczęściej miejsca szczególnej czci i kultu poszczególnych świętych. Miejsca te potocznie są znane pod nazwą miejsca pielgrzymkowe. Stanowią one cel wizyt wielu tysięcy pielgrzymów, którzy jednocześnie stają się turystami odwiedzającymi przy okazji miejscowe atrakcje turystyczne i wpływającymi tym samym na progres infrastruktury turystycznej danego miejsca czy obszaru. Diecezja Opolska na swoim obszarze posiada kilka znaczących miejsc w kontekście kształtowania się i rozwoju produktu turystycznego, jakim może stać się „Turystyka Sakralna”. Można zatem śmiało stwierdzić, że na terenie Diecezji Opolskiej istnieją miejsca, w których od wielu lat funkcjonuje zjawisko „Turystyki Sakralnej”. W niniejszym opracowaniu zaprezentujemy najbardziej znaczące przykłady miejsc, które egzemplifikują „Turystykę Sakralną” w praktyce:

a) **„Góra św. Anny”** najwyższe wzniesienie w Masywie Chełmskim (407,6 m n.p.m.). Jest wyjątkowa zarówno dzięki położeniu geograficznemu jak i dzięki swemu znaczeniu religijnemu. Ze szczytu, a zwłaszcza z ogrodu klasztornego, rozciąga się przepiękna panorama. Przed milionami lat góra była czynnym wulkanem. Dziś na jego bazaltowym stożku i szczycie góry wznosi się kaplica pw. św. Józefa. Niewiele jest w Polsce miejsc, gdzie walory przyrodnicze i kulturowe splatają się ze sobą, tworząc tak niepowtarzalny krajobraz. W 1988 r. został utworzony Park Krajobrazowy Góra św. Anny. Rozporządzeniem Prezydenta RP wydanym 14

kwietnia 2004 r., Góra św. Anny została uznana za Pomnik Historii. Tym samym Sanktuarium znalazło się wśród 30 najcenniejszych obiektów i zespołów zabytkowych w Polsce. Park obejmuje 5051 ha.

Góra św. Anny to przede wszystkim Sanktuarium św. Anny Samotrzeciej, matki Najświętszej Maryi Panny, a babki Jezusa. W miejscu tym pielgrzymi mogą również odwiedzić następujące miejsca: Ołtarz Papieski, Muzeum Czynu Powstańczego, Amfiteatr, Pomnik Czynu Powstańczego, Zespół Klasztoru Franciszkanów, Kościół św. Krzyża, Kalwarię, Grotę Lurdzką, ścieżki dydaktyczne na terenie Parku Krajobrazowego, Muzeum Misyjne, Muzeum Klasztorne. Góra św. Anny jest miejscem wielu spotkań o charakterze religijnym. Program uroczystości odbywających się na Górze św. Anny w ciągu całego roku kalendarzowego jest łatwo dostępny na stronie internetowej Sanktuarium: www.swanna.pl. Dla oddania skali spotkań w tym miejscu wystarczy podać ich liczbę: 43 uroczystości w ciągu roku o charakterze regionalnym ale też ogólnopolskim. Większość spotkań to pielgrzymki, min.: rowerzystów, strażaków, artystów, miłośników koni i zaprzęgów konnych, mniejszości narodowych, sołtysów i rad sołeckich, szkół św. Jana Pawła II, mężczyzn i młodzieńców, dzieci, motocyklistów, hodowców gołębi i drobnego inwentarza, myśliwych.

Na Górze św. Anny oraz w jej okolicach istnieje infrastruktura noclegowa i restauracyjna. Goście przyjeżdżający na Górę Św. Anny mogą zakwaterować się wraz z pełnym wyżywieniem w Domu Pielgrzyma. Dom prowadzą ojcowie franciszkanie, opiekunowie Sanktuarium. W ostatnich latach został rozbudowany o nowe pokoje i sale konferencyjne co umożliwia organizowanie na jego terenie spotkań szkoleniowych lub konferencyjnych. Sala konferencyjna może pomieścić 300 osób. W okolicy jest możliwość zakwaterowania w hotelach i pensjonatach. U podnóża góry istnieje również infrastruktura gastronomiczna.

Jedną z głównych atrakcji turystycznych na Górze św. Anny jest Zjeżdżalnia Alpin Coaster, całoroczny tor saneczkowy o długości pętli 600 m. Konstrukcja zjeżdżalni gwarantuje bezpieczną zabawę dla całej rodziny. Tor jest oświetlony, dzięki czemu przeznaczony jest również do jazdy wieczornej i zimowej. Obok zjeżdżalni grawitacyjnej działa Restauracja Harcówka. Wszelkie informacje na temat otwarcia i cen są łatwo dostępne na stronach internetowych.

Należy również dodać że Góra św. Anny leży na Szlaku św. Jakuba na nitce Via Regia, prowadzącym do Gróbu św. Jakuba w Santiago de Compostela w Hiszpanii.

b) Kamień Śląski, wieś w Polsce położona w województwie opolskim, w powiecie krapkowickim, w gminie Gogolin. Słynie z zamek w Kamieniu Śląskim i Sanktuarium św. Jacka. W 1183 r. urodził się tu święty Kościoła Katolickiego - Jacek Odrowąż. Pochodzą stąd również błogosławieni Czesław Odrowąż i Bronisława.

Według rejestru Narodowego Instytutu Dziedzictwa na listę zabytków na terenie gminy Kamień Śląski wpisane są m.in.:

- Zespół pałacowy i folwarczny, z XVII/XVIII w., XIX w.:
- Pałac w Kamieniu Śląskim, późnobarokowy z XVII/XVIII w.
- Sanktuarium św. Jacka
- Park krajobrazowy wokół pałacu i sanatorium rehabilitacyjnego

17 czerwca 2007 r., z okazji 750 rocznicy śmierci Jacka Odrowąży, przed miejscowym sanktuarium św. Jacka została odprawiona przez prymasa Polski Józefa Glempa uroczysta msza. Homilię wygłosił Stanisław Dziwisz. W mszy uczestniczyli członkowie Episkopatu Polski, kilkudziesięciu kardynałów, arcybiskupów i biskupów oraz kilka tysięcy wiernych

W 1994 r. w odbudowanym kamieńskim pałacu Biskup Opolski ustanowił Sanktuarium św. Jacka Centrum Kultury i Nauki Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego oraz Ośrodek Rekolekcyjno-Ekumeniczny.

W ciągu dziesięciu lat funkcjonowania obiektu okazało się, że przybywają tu liczni pielgrzymi, naukowcy i ludzie biznesu. Sanktuarium św. Jacka urosło do drugiego, po Górze św. Anny, miejsca pielgrzymkowego w Diecezji Opolskiej. Centrum Kultury i Nauki Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego przyciąga naukowców, ludzi kultury i biznesu oraz działaczy samorządowych i przedstawicieli władz lokalnych, którzy znajdują tu dogodne miejsce dla organizowania konferencji, sympozjów i spotkań. Są to ważne elementy promocji Śląska Opolskiego, jego kultury i przedsiębiorczości.

Ciekawy i godnym do polecenia jest park otaczający rezydencję.

W zamku znajduje się Sebastianum Silesiacums Instytut Naukowo-Badawczy ks. Sebastian Kneippa Zespół Rehabilitacyjno -Wypoczynkowy, który prowadzi sanatorium rehabilitacyjne. Instytut oferuje szeroką gamę usług z zakresu rehabilitacji, odnowy biologicznej i psychiczno-duchowej. Dysponuje bazą noclegową w postaci jedno- i

dwuosobowych pokoi z łazienkami. Posiada sale konferencyjne i sale wielofunkcyjne oraz nowoczesnie wyposażoną kuchnię i jadalnię na dwieście osób.

Specyfika Ośrodka polega na wykorzystaniu leczniczych właściwości wód oligoceńskich do hydroterapii wg metody księdza Sebastiana Kneippa z Bawarii. To on odkrył zapomniane dzieło śląskiego lekarza praktycznego ze Świdnicy Johanna Siegemunda Hahna pt.: "Nauka o mocy i skutkach oddziaływania świeżej wody na ludzkie ciało." wydane w 1749 r. W oparciu o nie rozwinął metody wodolecznictwa. Wypoczynkowi i rehabilitacji w Ośrodku wybitnie sprzyjają warunki klimatyczne miejsca. Obfituje ono w bogactwo zasobów leśnych z rezerwatem przyrody "Kamień Śląski".

Ważnym miejscem dla placówki jest piękny ogród zielny wraz z wypoczynkową altaną. Tuż obok, znajduje się zabytkowy park o powierzchni 125 ha, liczne ścieżki spacerowe i rowerowe. Wokół Ośrodka istnieją dogodne warunki dla uprawiania różnego rodzaju sportów rekreacyjnych. Szczególną atrakcją stanowi rekreacja konna. Ośrodek prowadzi hipoterapię.

Nowością ośrodka jest terapia oczyszczająca połączona z rehabilitacją i odnową duchową. Na terenie całego kompleksu pałacowego istnieje pełna infrastruktura gastronomiczno-noclegowa.

Podobnie jak Góra św. Anny, Kamień Śląski również leży na Szlaku św. Jakuba na nitce Via Regia.

c) Głębinów – wieś w Polsce położona w województwie opolskim, w powiecie nyskim, w gminie Nysa. Głębinów to miejscowość turystyczna leżąca na terenie Otmuchowsko - Nyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, w Nyskim Księstwie Gór i Jezior. To, co czyni to miejsce wyjątkowym, to rozciągający się widok Jeziora Nyskiego na tle Przedgórze Sudeckiego. Takie połączenie sprawia, że wielu Gości odwiedzających to miejsce, nazywa Głębinów "małą Chorwacją".

Według rejestru Narodowego Instytutu Dziedzictwa na listę zabytków wpisany jest kościół parafialny pw. św. Urbana, z l. 1884-86, położony nad malowniczym Jeziorem Nyskim. Od listopada 2014 na terenie parafii pw. św. Urbana rozwija się kult św. Rity. W marcu 2015 parafia otrzymała relikwie Świętej Rity z Cascii i od tego czasu umieszczone są pod obrazem Najświętszego Serca Pana Jezusa. Każdego 22 dnia miesiąca o godz. 18.00 odprawiane są nabożeństwa i msze św. z kazaniem i obrzędem poświęcenia róż, które są symbolem św. Rity,

patronki spraw trudnych. Licznie przybywający pielgrzymi gromadzą się na modlitwie i zanoszą do Boga prośby za jej wstawiennictwem. Odpust jest uroczyscie celebrowany w niedzielę wypadającą przed lub po 22 maja.

Obok kościoła parafialnego znajduje się Ośrodek Formacyjno-Wypoczynkowy RYBAK należący do Diecezji Opolskiej. Ośrodek posiada szeroką ofertę wypoczynkową jak również formacyjną i szkoleniową. W sferze wypoczynku skupia się min. na: rehabilitacji, muzykoterapii, masażach, pobytach wypoczynkowych, organizowaniu imprez okolicznościowych. W sferze formacyjnej ośrodek organizuje konferencje i szkolenia, imprezy integracyjne, rekolekcje, turnusy wakacyjne dla dzieci i młodzieży, zajęcia z seniorami. Położenie i lokalizacja Ośrodka czyni go atrakcją samą w sobie, jak również pozwala skorzystać z wielu atrakcji turystycznych i imprez, które odbywają się w bezpośrednim sąsiedztwie Ośrodka. Największymi z nich są:

- FESTIWAL OGNIA I WODY- jedno z największych show w tej części Polski. Co roku festiwal przyciąga tysiące gości i turystów z całej Opolszczyzny, jak również z całego kraju.
- LATO KWIATÓW - w pierwszy weekend lipca w pobliskim Otmuchowie odbywa się święto kwiatów, roślin, zielonych drzew, ziół. Udział w święcie biorą wystawcy z wielu zakątków Polski. W czasie wydarzenia panuje wspaniała atmosfera, którą podtrzymują artyści polskiej sceny artystycznej.

Oprócz atrakcyjnych wydarzeń Głębinów posiada wspaniałe sąsiedztwo, które może również stać się atrakcją dla każdego potencjalnego turysty:

- NYSA – dzięki fontannie Trytona, położonej na skrzyżowaniu ulic Brackiej i Celnej, nazywana jest „Śląskim Rzymem”. Do tej chwalebnej nazwy niewątpliwie przyczynia się także ilość kościołów nyskich, wśród których prym wiodą Bazylika św. Jakuba i św. Agnieszki oraz barokowy kościół Świętych Apostołów Piotra i Pawła. Przez ponad pięć wieków, Nysa była stolicą Księstwa Nyskiego i siedzibą Biskupów Wrocławskich.

Bazylika św. Jakuba i św. Agnieszki - jest największym obiektem sakralnym w mieście i cennym zabytkiem. Z uwagi na wielkość bryły, uwarunkowania historyczne, oraz pochowanych we wnętrzu biskupów, jak też istnienie do niedawna seminarium duchownego, w mowie potocznej przez mieszkańców nazywany jest Katedrą.

Oficjalnie tytuł bazyliki przyznano świątyni w 2009 r. 28 lutego 2011 roku obiekt został uznany za Pomnik Historii.

Kościół pw. Piotra i Pawła - rzymskokatolicka świątynia, uznawana za najpiękniejszy przykład nyskiego baroku. Powstanie kościoła ściśle wiąże się z bożogrobcami, którzy zostali sprowadzeni do Nysy z Miechowa pod Krakowem już na przełomie XII i XIII wieku. W roku 1346 zakonnicy ci zbudowali na Starym Mieście, przy kościele Maria in Rosis (Matki Boskiej Różańcowej) zespół klasztorno-szpitalny. Po pożarze tej siedziby w wyniku walk z husytami zostali przeniesieni do klasztoru przy Rynku Solnym. Tam następnie wzniesli w XV wieku kościół św. Krzyża.

Twierdza NYSA - jeden z najlepiej zachowanych na Śląsku systemów fortyfikacji (obok twierdzy w Kłodzku i Srebrnej Górze). Pozostałości umocnień można ocenić na 50-60% stanu istniejącego na początku XX wieku. Większość obiektów powstała w XVIII wieku, a w XIX wieku przeprowadzono proces ich modernizacji. Obiekty Twierdzy zajmują łącznie około 80 ha i znajdują się na nieruchomościach o łącznej powierzchni ok. 230 ha.

Podobnie jak Góra Św. Anny oraz Kamień Śląski Nysa leży na Szlaku św. Jakuba na tzw. Nyskim odcinku Szlaku, któremu daje nazwę.

Ośrodek RYBAK położony w sąsiedztwie kościoła parafialnego pw. św. Urbana gdzie szerzy się kult św. Rity, posiada pełną bazę noclegową i zaplecze gastronomiczne. Parafia i Ośrodek posiadają odrębne strony internetowe i facebooka.

3) Wnioski z analizy SWOT i analizy produktów

(Zasadność wprowadzenia oficjalnego produktu turystycznego pod nazwą „**Turystyka Sakralna**” oraz zasadność przygotowania strategii jej rozwoju).

Wnioski z analizy SWOT:

W celu pełnego wykorzystania szans i mocnych stron „Turystyki Sakralnej” należy:

- zatrudnić koordynatora;
- rozpocząć współpracę z instytucjami regionalnych i lokalnych władz samorządowych;
- zadbać o odpowiednią promocję przedsięwzięcia jakim jest „Turystyka Sakralna”;
- pozyskać jak największą liczbę podmiotów które wezmą udział w „Turystyce Sakralnej”;

- zadbać o stworzenie odpowiedniego zaplecza kapitałowego;
- zacieśnić współpracę z OROT;

Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT uznaje się za zasadne przygotowanie strategii rozwoju „Turystyki Sakralnej” pod warunkiem realizacji założeń z wyciągniętych wniosków, co pozwoli możliwie najlepiej wykorzystać mocne strony i szanse, a jednocześnie doprowadzi do zminimalizowania negatywnych zjawisk wykazanych w słabych stronach i zagrożeniach, z którymi będzie musiała się zmierzyć „Turystyka Sakralna”.

Wnioski z analizy produktu:

Analiza produktu udowadnia, że zjawisko tzw. „Turystyki Sakralnej” ma miejsce od wielu lat na terenie naszej diecezji. Zjawisko to nie zostało jednak do tej pory opisane jako wydarzenie, które posiada dwa wymiary sakralny i jednocześnie turystyczny. Pielgrzym, który przy okazji wizyty w miejscu sakralnym zwiedza inne obiekty i atrakcje w danym mieście, obszarze czy regionie nie był postrzegany jako turysta. „Turystyka Sakralna” scala te dwa aspekty, tworząc bazę w postaci koniecznych danych i informacji, tworząc sieć miejsc z całym ich bogactwem i potencjałem turystycznym, które stają się produktem o charakterze sakralno-turystycznym. Zmierzamy do tego aby „Turystyka Sakralna” oficjalnie połączyła sacrum z profanum i stała się atrakcyjną, a przez to konkurencyjną ofertą turystyczną dla turysty indywidualnego czy też grupowego bez względu na jego wiek, narodowość, poglądy polityczne, wyznanie lub inne uwarunkowania. Biorąc powyższe pod uwagę przygotowanie dokumentu strategicznego dla tego produktu turystycznego a tym samym włączenie go do ruchu turystycznego wydaje się uzasadnione.

Rodz. III

Cele rozwoju „Turystyki Sakralnej” w Polsce

a) Cel główny

Celem głównym Strategii jest włączenie „Turystyki Sakralnej” do ruchu turystycznego na terenie Polski, oraz stworzenie produktu turystycznego, który pozwoli na skuteczne konkurowanie z innymi gałęziami turystyki w naszym kraju.

Realizacja celu głównego:

1) Zatrudnienie przez stronę polską osoby odpowiedzialnej za wdrożenie strategii w życie. Osoba ta zwana następnie Koordynatorem odpowiedzialna będzie za współpracę ze stroną czeską, a także za koordynowanie działań związanych ze strategią na terenie Diecezji Opolskiej, oraz za rozprzestrzenianie Turystyki Sakralnej na pozostałe diecezje w Polsce. Do obowiązków Koordynatora należeć będzie również promocja i marketing: prowadzenie strony internetowej poświęconej „Turystyce Sakralnej”, promowanie „Turystyki Sakralnej” na targach turystycznych oraz kreowanie wizerunku „Turystyki Sakralnej” w mediach społecznościowych. Koordynator odpowiadać będzie także za współpracę z organizacjami i instytucjami zajmującymi się rozwojem turystyki i funkcjonowaniem ruchu turystycznego na terenie Diecezji Opolskiej.

2) Pozyskanie dla potrzeb „Turystyki Sakralnej” jak największej ilości parafii, wspólnot chrześcijańskich oraz innych organizacji o charakterze religijnym. Pozwoli to na stworzenie bogatej oferty turystycznej i podniesie atrakcyjność „Turystyki Sakralnej”. Szeroka oferta turystyczna zagwarantuje mocniejszą pozycję w ruchu turystycznym.

3) Skompletowanie kadry przewodników. Zwiedzanie atrakcji sakralnych z przewodnikiem pozwoli na dokładniejsze poznanie ich historii i architektury. W rolę przewodników mogą się wcielić księża lub wolontariusze współpracujący z parafiami.

4) Współpraca z organizacjami turystycznymi, stowarzyszeniami i grupami turystycznymi, które będą promować i wspierać rozwój „Turystyki Sakralnej” na obszarze

Diecezji Opolskiej i w innych diecezjach. Pozwoli to na szybszy i efektywniejszy rozwój „Turystyki Sakralnej” i zagwarantuje mocniejszą pozycję w regionalnym i krajowym ruchu turystycznym.

5) Zapewnienie źródeł finansowania. Strategia ma na celu pozyskanie środków finansowych z Funduszy Europejskich oraz ze źródeł Ministerstwa Sportu i Turystyki, źródeł lokalnych (miasto, województwo) oraz innych wspierających działalność turystyczną.

b) Cele pośrednie

1) Promocja Chrześcijaństwa poprzez udostępnienie turystom możliwości zwiedzania kościołów, klasztorów i innych sakralnych obiektów turystycznych oraz zapewnienia duchowego przeżycia dzięki uczestnictwu w uroczystościach i obrzędach religijnych oraz w czasie uroczystości parafialnych.

2) Promocja regionu poprzez jednoczesne wspieranie turystyki krajoznawczej, przyrodniczej i wypoczynkowej. Turyści odwiedzający atrakcje sakralne będą przy okazji zwiedzać pozostałe atrakcje turystyczne w okolicy.

3) Promocja turystyki aktywnej i prozdrowotnej. Organizatorzy będą zachęcać do uprawiania turystyki rowerowej, pieszej oraz innych form turystyki aktywnej przy okazji korzystania z oferty „Turystyki Sakralnej”.

4) Nawiązanie ścisłej współpracy z lokalnymi wspólnotami, rodzinami i pojedynczymi osobami w celu sprawnego zorganizowania zaplecza informacyjnego, transportowego, noclegowego i gastronomicznego, aby zapewnić należyłą obsługę ruchu turystycznego.

5) Wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego w procesie wychowania dzieci i młodzieży. Organizacja edukacyjnych wycieczek szkolnych w celu poznania spuścizny kulturowej i religijnej oraz historii regionu.

6) Osiągnięcie zysku ekonomicznego. „Turystyka Sakralna” nastawiona jest w dłuższej perspektywie na osiągnięciu zysku ekonomicznego i jednocześnie wspiera osiągnięcie zysku ekonomicznego z ruchu turystycznego dla wszystkich członków miejscowej wspólnoty.

Rodz. IV

Strategia rozwoju „Turystyki Sakralnej”

a) Strategia rozwoju współpracy z instytucjami lokalnych władz samorządowych i rządowych na terenie Diecezji Opolskiej i Ostrawsko-Opawskiej.

W celu jak najsprawniejszego włączenia „Turystyki Sakralnej” do ruchu turystycznego Strategia zakłada współpracę z organizacjami i instytucjami zajmującymi się propagowaniem i rozwojem turystyki na terenie Diecezji Opolskiej. Za koordynowanie działań na rzecz rozwoju turystyki w Polsce odpowiada Ministerstwo Sportu i Turystyki za pośrednictwem Polskiej Organizacji Turystycznej. Do realizacji zadań powierzonych POT stworzone zostały regionalne i lokalne organizacje turystyczne, które przy realizacji wyznaczonych celów współpracują z: samorządami terytorialnymi, miastami, biurami podróży, hotelami, firmami prywatnymi i osobami indywidualnymi.

Polska Organizacja Turystyczna jest organizacją rządową utworzoną na mocy ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej, a swoją działalność rozpoczęła 1 stycznia 2000r. POT podlega ministrowi właściwemu do spraw turystyki – obecnie Ministrowi Sportu i Turystyki. Głównym celem POT jest promocja Polski w kraju i za granicą, jako kraju atrakcyjnego turystycznie, szczególnie pod względem kulturowym oraz wzmacnianie wizerunku Polski, jako kraju nowoczesnego, o silnej i wyrazistej tożsamości narodowej zbudowanej na fundamencie dziedzictwa kulturowego oraz bogatego w atrakcyjne walory środowiska naturalnego. POT współpracuje z przedstawicielami władzy rządowej – wojewodami, jednostkami samorządu terytorialnego, Polską Izbą Turystyki oraz innymi organizacjami branży turystycznej, a także ze stowarzyszeniami działającymi w tej dziedzinie.

Strategia zakłada współpracę z instytucjami regionalnych władz samorządowych (Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego) oraz z Regionalnymi Organizacjami Turystycznymi w zakresie promocji atrakcji turystycznych regionu oraz rozwoju ruchu turystycznego na terenie Diecezji Opolskiej, a co za tym idzie na terenie województw: Opolskiego i Śląskiego.

Współpraca będzie się odbywała w zakresie podstawowych zadań regionalnych władz samorządowych na rzecz rozwoju turystyki:

1) przygotowywanie, opracowywanie, opiniowanie, wdrażanie projektów dotyczących rozwoju turystyki;

2) realizacja zadań w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 (RPO 2014-2020);

3) współpraca z organami administracji rządowej, jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami w zakresie turystyki i krajoznawstwa;

4) organizacja otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych w zakresie upowszechniania turystyki i krajoznawstwa oraz prac konserwatorskich, restauratorskich lub robot budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków;

5) wspieranie rozwoju turystyki i krajoznawstwa oraz kultury i ochrony dziedzictwa oraz znaczących imprez o tej tematyce promujących województwo;

6) promocja produktów i atrakcji turystycznych województwa podczas krajowych i zagranicznych targów, imprez i wydarzeń, a także współpraca z Polską Organizacją Turystyczną i Regionalnymi Organizacjami Turystycznymi w tym zakresie.

Głównym kierunkiem strategii rozwoju współpracy z regionalnymi władzami samorządowymi powinna być wspólna promocja atrakcji turystycznych i Sakralnych Obiektów Turystycznych znajdujących się na obszarze Diecezji Opolskiej. Na szczeblu regionalnym sprawami promocji turystyki zajmują się Regionalne Organizacje Turystyczne (ROT).

Regionalne Organizacje Turystyczne

1) Opolska Regionalna Organizacja Turystyczna (OROT)

Opolska Regionalna Organizacja Turystyczna jest stowarzyszeniem, które już od 2003 roku promuje Województwo Opolskie i zachęca do poznawania jego zalet i bogactwa, jako regionu przyjaznego turystom. OROT jest jedną z najwcześniej założonych Regionalnych Organizacji Turystycznych w kraju i cieszy się dużym zaufaniem wśród podmiotów i instytucji woj. opolskiego (168 członków -stan na koniec listopada 2015 r.). Diecezja Opolska jest członkiem OROT

Współpraca w ramach OROT powinna być realizowana w ramach następujących zadań:

- Kreowanie pozytywnego i atrakcyjnego wizerunku województwa na rynkach turystycznych w kraju i zagranicą.
- Opracowanie i rozwijanie działań na rzecz promocji i rozwoju turystyki województwa opolskiego. - Inicjowanie i kreowanie działań społecznych i gospodarczych na rzecz turystyki.
- Integracja gmin i powiatów województwa opolskiego w zakresie turystyki.
- Doskonalenie kadr oraz prowadzenie i koordynowanie systemu informacji turystycznej w województwie.
- Udział w imprezach promocyjnych o charakterze targowym w kraju i za granicą;
- Doskonalenie kadry turystycznej.

Ponadto niezwykle ważna będzie możliwość wykorzystania na potrzeby TS prowadzonego przez OROT Opolskiego Centrum Informacji Turystycznej (regionalny punkt IT) wraz z największym portalem informacji turystycznej o województwie opolskim www.visitopolskie.pl.

2) Śląska Organizacja Turystyczna (ŚOT)

Śląska Organizacja Turystyczna została powołana w 2004r. w celu kreowania atrakcyjnego wizerunku Województwa Śląskiego w kraju i zagranicą, sprzyjającego zwiększeniu liczby turystów odwiedzających region oraz zwiększeniu dochodów z turystyki.

Współpraca z ŚOT powinna być realizowana w ramach następujących zadań:

- Inicjowanie i koordynowanie działań marketingu turystycznego Województwa Śląskiego.
- Stworzenie regionalnego systemu informacji turystycznej oraz włączenie go w krajowe zarządzanie systemem informacji turystycznej.
- Współpraca z Polską Organizacją Turystyczną, regionalnymi i lokalnymi organizacjami turystycznymi, organami administracji publicznej oraz podmiotami gospodarczymi i organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie turystyki.
- Integracja środowisk turystycznych Województwa Śląskiego poprzez współpracę sektora publicznego z niepublicznym sektorem gospodarki turystycznej, a w szczególności turystycznym samorządem gospodarczym, stowarzyszeniami działającymi w sektorze turystyki i innymi organizacjami i przedsiębiorcami.
- Inicjowanie i wspieranie działań społecznych i gospodarczych na rzecz rozwoju turystyki.

- prowadzenie działalności edukacyjnej, szkoleniowej i wydawniczej
- prowadzenie banku informacji i regionalnego systemu informacji turystycznej w oparciu o centra i punkty „IT”
- gromadzenie i przetwarzanie danych o Województwie Śląskim
- działalność związaną z organizowaniem targów i wystaw
- udział w imprezach promocyjnych, targach krajowych i zagranicznych
- przygotowywanie i organizowanie działań promocyjnych w zakresie turystyki

Współpraca i przynależność do Regionalnych Organizacji Turystycznych oraz Lokalnych Organizacji Turystycznych stwarzają możliwość współpracy z ich członkami i partnerami, do których należą między innymi: biura podróży, hotele i obiekty noclegowe, stowarzyszenia turystyczne (w tym PTTK), restauracje, wyższe uczelnie, firmy przewozowe oraz inne firmy działające w branży turystycznej. Ponadto większość gmin i powiatów jest członkami ROT, co ułatwi współpracę z instytucjami lokalnych władz samorządowych.

Współpraca z instytucjami lokalnych władz samorządowych powinna się odbywać na szczeblu Regionalnych Organizacji Turystycznych oraz Lokalnych Organizacji Turystycznych (LOT).

Samorząd gminny ma za zadanie wspierać działania lokalnych organizacji turystycznych. Działania te dotyczą przede wszystkim promocji turystycznej obszaru obejmującego działanie organizacji (najczęściej obszar gminy lub kilku gmin), wspomaganie funkcjonowania

i rozwoju informacji turystycznej, inicjowanie, opiniowanie i wspieranie planów rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej, współpracę z Polską Organizacją Turystyczną oraz tworzenie lokalnych produktów turystycznych, doskonalenie kadr na potrzeby turystyki, a także prowadzenie badań i analiz marketingowych w dziedzinie turystyki.

Na terenie Diecezji Opolskiej działa Kluczborsko - Oleska Lokalna Organizacja Turystyczna Władze powiatowe i gminne powiatu kluczborskiego w 2000 roku zapoczątkowały działania organizacyjne zmierzające do promowania walorów turystycznych Ziemi Kluczborskiej. 2004 roku chęć współpracy i członkostwa w organizacji wyraził powiat oleski. W ten sposób Kluczborską Lokalną Organizację Turystyczną przemianowano na Kluczborsko-Oleską Lokalną Organizację Turystyczną.

Współpraca z KOLOT powinna być realizowana w ramach następujących zadań:

- wzmocnienie zarządzania lokalną branżą turystyczną i dostosowanie jej funkcjonowania do systemów istniejących w krajach o rozwiniętej gospodarce turystycznej.
- Inspirowanie władz samorządowych do podejmowania działań mających na celu zwiększenie ilości gospodarstw oferujących usługę agroturystyczną,
- Tworzenie i obsługa ścieżek edukacyjnych oraz szlaków turystycznych biegnących przez atrakcyjne zakątki powiatów: kluczborskiego i oleskiego.
- Wprowadzenie działań zmierzających do organizacji i obsługi turystów na Ziemi Kluczborskiej i Oleskiej przez lokalne biura podróży.
- Wspomaganie i kreowanie rozwoju turystyki,
- Promocja walorów turystyczno-kulturowych regionu.

b) Strategia rozwoju współpracy z podmiotami zapewniającymi zaplecze noclegowe i restauracyjne

W celu zagwarantowania kompleksowej obsługi turystów niezbędne jest stworzenie strategii rozwoju współpracy z podmiotami zapewniającymi zaplecze noclegowe i restauracyjne.

Strategia zakłada współpracę z obiektami hotelarskimi i innymi obiektami noclegowymi oraz restauracjami będącymi członkami lub partnerami Opolskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej, Śląskiej Organizacji Turystycznej oraz Kluczborsko - Oleskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej.

Konieczne jest stworzenie bazy obiektów noclegowych i restauracyjnych nie należących do wyżej wymienionych organizacji, które wyrażą chęć współpracy w ramach „Turystyki Sakralnej”. Za stworzenie tej bazy odpowiedzialny będzie koordynator ds. „Turystyki Sakralnej”. Podmioty, które wyrażą chęć stałej współpracy powinny mieć możliwość promowania swoich usług na stronach internetowych poświęconych „Turystyce Sakralnej”. Rozważyć należy również wspólne działania promocyjne przy okazji targów turystycznych i imprez promocyjnych.

Strategia zakłada wzrost liczby obiektów noclegowych i restauracyjnych na terenie Diecezji Opolskiej wraz z rozwojem „Turystyki Sakralnej”, w szczególności w mniejszych

miejsowościach gdzie zaplecze noclegowo - restauracyjne nie jest w tej chwili wystarczająco rozwinięte.

Centralny Spis Obiektów Hotelarskich podaje, że na terenie Diecezji Opolskiej znajduje się 68 obiektów hotelarskich, do których zaliczmy: hotele, motele i zajazdy. Bazę noclegową uzupełniają gospodarstwa agroturystyczne i kwatery prywatne w łącznej liczbie ok. 60. Rozwój Turystyki Sakralnej przyczyni się z pewnością do rozwoju bazy noclegowej w regionie, z naciskiem na kwatery prywatne.

Ponadto Diecezja Opolska dysponuje trzema ośrodkami oferującymi noclegi: Ośrodek Formacyjno – Rehabilitacyjno – Wypoczynkowy w Głuchołazach (110 miejsc noclegowych), Zespół Rehabilitacyjno - Wypoczynkowy Sebastianum Silesiacum w Kamieniu Śląskim (146 miejsc noclegowych) oraz Ośrodek Formacyjno-Wypoczynkowy RYBAK w Głębinowie (60 miejsc noclegowych).

W miarę możliwości, każda parafia będzie mogła oferować noclegi na plebaniach lub w obiektach wchodzących w skład zabudowań plebani. Szczególnie w sytuacji gdy baza noclegowa na terenie danej parafii nie będzie jeszcze wystarczająca. W sezonie letnim plebanie będą mogły udostępniać teren pod miejsca na namioty. Miejsca noclegowe można by także zaaranżować w żeńskich klasztorach, w których ze względu na małą liczbę powołań wiele cel i pomieszczeń świeci pustkami.

c) Strategia rozwoju z innymi Diecezjami po stronie polskiej i czeskiej

Rozwój współpracy z diecezjami po stronie polskiej wymaga etapowania i powinien opierać się przede wszystkim na kontaktach między poszczególnymi osobami, przedstawicielami jednostek kościołów lokalnych w terenie.

Pierwszy etap to dotarcie do odpowiednich osób w danej diecezji i zaprezentowanie idei i celów „Turystyki Sakralnej”. Pierwszy etap powinien zakończyć się zaproszeniem do udziału w projekcie.

Drugi etap to przedstawienie strategii rozwoju „Turystyki Sakralnej” i udostępnienie koniecznych materiałów.

Trzeci etap to wsparcie merytoryczne i doradztwo w tworzeniu bazy informacyjnej w danej diecezji, dotyczącej czterech zagadnień bazowych tj. miejsca pielgrzymkowe, zakwaterowanie, atrakcje, trasy pielgrzymkowe.

Czwarty etap to kreowanie wspólnych projektów i ich realizacja oraz włączenie się do współpracy na pozostałych diecezjach biorącymi udział w „Turystyce Sakralnej”. Czwarty etap powinien zakończyć się próbą nawiązania współpracy z innymi diecezjami w Polsce.

Rozwój współpracy z diecezjami czeskimi wydaje się prostszy ze względu na fakt, iż to w diecezji brneńskiej zrodził się projekt, któremu nadano nazwę „Turystyka Sakralna”. Diecezja Opolska poprzez wyznaczenie koordynatora do realizacji celów i zadań „Turystyki Sakralnej” będzie mogła aktywniej i intensywniej angażować się we współpracę poprzez częstsze kontakty, wymianę doświadczeń, podejmowanie wspólnych działań zmierzających do rozwoju marketingu i promocji, realizowanie wspólnych projektów na wdrażanie różnego typu działań w ramach celów „Turystyki Sakralnej”.

d) Strategia rozwoju marketingu i promocji

Logo

„Turystyka Sakralna” wyznacza się jednolitym stylem wizualnym oraz prezentacją na www.cirkevniturstika.cz. Marketing i promocja marki „Turystyki Sakralnej” opierał się będzie na KIW (Kodzie Identyfikacji Wizualnej), jednakowym i spójnym kolorystycznie logu, które będzie rozpoznawalne i jednoznacznie kojarzone z nowym produktem turystycznym. Podstawą KIW będą następujące kolory: granat, róż, niebieski, pomarańczowy, zielony, biały. Logo jest umieszczone na granatowym tle i zawiera:

- 1) Nazwę: Turystyka Sakralna (białe drukowane litery, czcionka rodzaj: Arial Black).

- 2) Nazwę poprzedza krzyż powstały z 4 kwadratów o różnych kolorach (różowy, niebieski, pomarańczowy, zielony). Każdy z kwadratów odpowiada poszczególnym informacjom, stanowiącym bazę danych dla „Turystyki Sakralnej”.
- 3) Poniżej nazwy i poprzedzającym ją krzyżem, na granatowym tle znajdują się cztery kwadraty z grafiką i nazwami czterech kategorii danych tworzących bazę danych dla „Turystyki Sakralnej”:
- pierwszy kwadrat koloru różowego dedykowany jest miejscom pielgrzymkowym;
 - drugi kwadrat koloru niebieskiego dedykowany jest zakwaterowaniu;
 - trzeci kwadrat koloru pomarańczowego dedykowany jest atrakcjom;
 - czwarty kwadrat koloru zielonego dedykowany jest trasom pielgrzymkowym.
- Logo będzie się pojawiało na wszystkich materiałach promocyjnych i marketingowych „Turystyki Sakralnej”.

Promocja:

- Internet: strona internetowa, facebook, mail, jak również na stronach OROT, Urzędów Lokalnych Władz Samorządowych, Urzędu Wojewódzkiego, stronach instytucji zajmujących się rozwojem i promocją turystyki w regionie, stronach parafii i innych partnerów „Turystyki Sakralnej”;
- Media: radio i telewizja lokalna (spoty, wywiady, audycje, cykle programów, reportaże);
- Prasa: wywiady, cykl artykułów, reportaże;
- Targi Turystyczne: udział w Targach Turystycznych krajowych i zagranicznych;
- Materiały drukowane: ulotki, foldery, przewodniki;
- „Pielgrzym – szlakiem zabytków pogranicza śląsko - morawskiego. Edukacyjna gra planszowa”. Wykorzystanie gry do celów promocyjno – marketingowych „Turystyki Sakralnej” poprzez prezentację jej w placówkach oświatowych, kulturowych, kościelnych. Gra będzie rozpowszechniana i promowana w diecezjalnych ośrodkach wypoczynkowych, rehabilitacyjnych i formacyjnych, m.in.: Kamień Śląski, Głębinów, Nysa, Głuchołazy. Gra będzie też przedmiotem promocji na targach międzynarodowych, w których Diecezja Opolska będzie uczestniczyć we współpracy z Diecezją Ostrawską - Opawską.

- Wymiana turystyczna pomiędzy partnerami „Turystyki Skarlanej” po stronie polskiej i czeskiej. Promocji i propagowaniu „Turystyki Sakralnej” będą służyły wyjazdy zorganizowane do miejsc, które będą polecane z bazy danych danej diecezji biorącej udział w tworzeniu i rozwoju produktu pn.: „Turystyka Sakralna”. Poznanie nowych regionów i miejsc będzie najlepszym sposobem zachęcania innych do korzystania z tego typu form spędzania wolnego czasu, tak aby regenerować ducha i psyche.
- Tworzenie i realizacja kolejnych wspólnych projektów mających na celu promocję i dalszy rozwój produktu.

Podsumowanie

Przeanalizowanie istniejącego po części zjawiska Turystyki Sakralnej oraz opisanie i wyznaczenie jej kierunków rozwoju na terenie Diecezji Opolskiej okazało się jak najbardziej uzasadnione i potrzebne. Przeprowadzona analiza udowadnia, że istnieje ogromny potencjał religijno - turystyczny, który można rozwijać i realizować na wielu płaszczyznach:

1) Prezentacja chrześcijaństwa

Turystyka Sakralna proponuje możliwość zbliżenia się i spotkania z chrześcijaństwem, bez jakiegokolwiek zobowiązania. Prezentuje szerokiej publiczności miejsca pielgrzymkowe, chrześcijańskie zabytki sakralne oraz inne atrakcje mające wiarę chrześcijańską jako wspólny mianownik. Równocześnie to nowa możliwość wykorzystania obiektów kościelnych oraz powiązania zabytków chrześcijańskich z innymi czynnościami pomagającymi w regeneracji ducha, duszy i ciała.

2) Miejsce spotkania

Turystyka Sakralna stwarza przestrzeń dla spotkań na płaszczyźnie duchowego przeżycia, rozmowy, świadectwa miejscowej wspólnoty, muzyki, kultury czy sztuki.

3) Niskoprogowa

Turystyka Sakralna przeznaczona jest dla szerokiej publiczności.

Celem jest stworzenie „niskoprogowej“ oferty spotkania dla wszystkich, bez względu na ich wyznanie i przekonania religijne. Odwiedzenie miejsc pielgrzymkowych, obiektów sakralnych, atrakcji architektonicznych, zabytków sztuki oraz realizacja programów towarzyszących, w połączeniu z atmosferą urlopu i wypoczynku, dają okazję do zwrócenia się do jak najszerszej publiczności.

4) Zasięg społeczny i kulturowy

Turystyka Sakralna ma na celu obudzenie zainteresowania wartością społeczną i kulturową kościołów jako obiektów dziedzictwa kulturowego. Prezentuje miejsca pielgrzymkowe, obiekty sakralne oraz atrakcje chrześcijańskie jako ważną część składową życia społecznego mieszkańców, wskazując równocześnie na ich wartość kulturową, korzenie i tradycje, z których nasz naród się wywodzi, a które są nadal żywe w naszej społeczności.

Przedstawiony potencjał Turystyki Sakralnej poprzez swoje szerokie otwarcie na różnorodność kulturową, społeczną, historyczną oraz światopoglądową, stwarza ogromne możliwości współpracy, nie tylko w wymiarze lokalnym ale przede wszystkim ponadregionalnym, a nawet międzynarodowym. Dlatego, Diecezja Opolska będzie podejmowała dalsze inicjatywy wzajemnej współpracy, na wszystkich możliwych płaszczyznach, z Diecezją Ostarwsko-Opawską, realizując wspólnie opracowane założenia i cele Turystyki Sakralnej oraz uczestnicząc we wspólnych projektach transgranicznych pozwalających osiągać zamierzone przez obie Diecezje wspólne cele.

Słowo Biskupa

Turystyka sakralna, podobnie jak inne formy turystyki na pograniczu śląsko-morawskim wpisuje się w wielofunkcyjny rozwój całego regionu. Jej sprawne zorganizowanie wymaga niewątpliwie zaangażowania i jednocześnie współpracy ze strony lokalnych społeczności, miejscowych władz oraz przedstawicieli Kościoła. Zasadniczą przesłanką do intensyfikacji i promocji tego rodzaju turystyki w regionie opolskim jest duża różnorodność obiektów sakralnych oraz pozostałych krajoznawczych walorów kulturowych. Podkreślana powszechnie wielokulturowość regionu, wynikająca z jego bogatej historii, zaowocowała istnieniem cennych zabytków architektury sakralnej oraz ciekawych miejsc związanych z kultem Matki Bożej czy wielu świętych i błogosławionych. Zainteresowanie mogą budzić świątynie, kaplice i inne miejsca modlitwy, zabudowania przykościelne, dzwonnice, klasztory, kalwarie, dróżki różańcowe, przydrożne kapliczki, krzyże i figurki oraz cmentarze. Wszystkie te walory są istotnym elementem decydującym o atrakcyjności turystycznej pogranicza, a osobom, które przemierzają Opolszczyznę w poszukiwaniu przeżyć duchowych, przydają dodatkowych wrażeń i doznań poznawczych.

Ufam, że powstany dokument przyczyni się do powstania produktu turystycznego, który w sposób bezpośredni będzie stymulował rozwój *Turystyki Sakralnej* i promocję pogranicza polsko-czeskiego.

Biskup Opolski

Ks. Andrzej Czaja

Załączniki

Załącznik nr 1: Oferta produktów turystycznych w Diecezji Opolskiej

- 1) Gościęcín, Kościół pw. św. Bryksego
- 2) Chocianowice, Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny
- 3) Laskowice, Kościół pw. św. Wawrzyńca
- 4) Lasowice Wielkie, Kościół pw. Wszystkich Świętych
- 5) Kamień Śląski, Sanktuarium św. Jacka Odrowąża
- 6) Biskupów, Klasztor Benedyktynski
- 7) Bodzanów, Klasztor Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej
- 8) Głębinów, Kościół pw. św. Urbana
- 9) Głuchołazy, Studnia św. Jakuba
- 10) Nysa, Bazylika Mniejsza pw. św. Jakuba i św. Agnieszki
- 11) Nysa, Kościół pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych
- 12) Otmuchów, Kościół pw. św. Mikołaja i św. Franciszka Ksawerego
- 13) Pokrzywna, Cicha Polana
- 14) Przydroże Małe, Szwedzka Górka
- 15) Kolonia Łomnicka, Kościół pw. Matki Boskiej Fatimskiej
- 16) Kościeliska, Krzyż Wotywny i kamień św. Jadwigi Śląskiej
- 17) Olesno, Kościół pw. św. Anny: „Oleska róża zaklęta w drewnie“
- 18) Bierdzany, Kościół pw. św. Jadwigi Śląskiej - „Bierdzańska Śmierć“
- 19) Czarnowąsy, Kościół pw. św. Anny
- 20) Dąbrówka Łubniańska, Studzionka
- 21) Dobrzeń Wielki, Kościół pw. św. Rocha
- 22) Kolanowice, Kościół pw. św. Barbary
- 23) Opole, Katedra Opolska
- 24) Opole, „Kościół na Górcie“
- 25) Opole, Kościół pw. Świętej Trójcy
- 26) Opole, Muzeum Diecezjalne
- 27) Opole – Winów, Sanktuarium Maki Boskiej Trzykroć Przedziwnej
- 28) Biała „Macum Cadik“ – Miasto Sprawiedliwych
- 29) Głogówek, Kolegiata św. Bartłomieja
- 30) Głogówek, Sanktuarium Matki Boskiej Loretańskiej
- 31) Mochów – Pauliny, Kościół pw. Trójcy Świętej i Matki Bożej Częstochowskiej
- 32) Prudnik, Sanktuarium św. Józefa
- 33) Pietrowice Wielkie, Kościół pw. Świętego Krzyża
- 34) Racibórz, Kaplica zamkowa pw. św. Tomasza Becketa
- 35) Racibórz, Sanktuarium Matki Boskiej Raciborskiej
- 36) Czarnocin, Kapliczka „Boże Oko“

37) Góra św. Anny, Kalwaria

38) Góra św. Anny, Sanktuarium św. Anny Samotrzeciej

39) Jemielnica, Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny

40) Olszowa, Park Miniatur Sakralnych

Załącznik nr 2: Przykłady produktów turystycznych zrealizowanych w ramach polsko-czeskiej współpracy

a) Portale pogranicza

Partner polski: Parafia Rzymskokatolicka św. Katarzyny w Łące

Partner czeski: Rzymskokatolicka Parafia św. Katarzyny w Vidnavie

b) Weekend z Nepomucenem

Partner polski: Parafia Rzymskokatolicka w Nowym Świątowie

Partner czeski: Rzymskokatolicka Parafia w Karlovicach

c) Sacrum i uduchowanie w turystyce Euroregionu Pradziad

Partner polski: Parafia Rzymskokatolicka św. Floriana w Przydrożu Małym

Partner czeski: Sanktuarium Maryi Panny Nieustającej Pomocy w Złatých Horach

d) Zabytki bez granic na Szlaku Kopernikowskim

Partner polski: Parafia Rzymskokatolicka Narodzenia NMP w Kałkowie

Partner czeski: Miasto Vidnava

Załącznik nr 3: Lista miejsc noclegowych wybranych obiektów Diecezji Opolskiej

Diecezja Opolska dysponuje trzema ośrodkami oferującymi noclegi:

- 1) Instytut Dydaktyczno –Naukowy im. V. Priessnitza
Ośrodek Formacyjno –Rehabilitacyjno – Wypoczynkowy (110 miejsc noclegowych),

- 2) Zespół Rehabilitacyjno - Wypoczynkowy Sebastianium Silesiacum w Kamieniu Śląskim (146 miejsc noclegowych),

3) Ośrodek Formacyjno-Wypoczynkowy RYBAK w Głębinowie (60 miejsc noclegowych).

Załącznik nr 4: Zakony i Zgromadzenia Zakonne w Diecezji Opolskiej

- Zakony i Zgromadzenia Zakonne męskie:

I. OO. Benedyktyni

Dom: Klasztor Zwiastowania, Biskupów 72

II. OO. Bonifratrzy

Dom: Apteka zakonna im. św. Jana Bożego, Prudnik, ul. Piastowska 8

III. Bracia Szkół Chrześcijańskich Dom: Zawadzkie, ul. Czarna 2

IV. Zakon Braci Mniejszych

A. Prowincja wrocławska – św. Jadwigi

Domy:

1. Nowicjat. Parafia pw. św. Franciszka z Asyżu, Borki Wielkie, ul. Ojca Alarda 3
2. Franciszkański Ośrodek Pomocy Dzieciom, Głubczyce, ul. Zakonna 6 Kościół pw. św. Idziego i Bernardyna.
3. Góra Świętej Anny, ul. Klasztorna 6
4. Dom Pielgrzyma, Góra Świętej Anny, Al. Jana Pawła II nr 7 Franciszkańskie Duszpasterstwo Młodzieży i Powołań,
5. Parafia pw. św. Elżbiety z Turyngii, Nysa, Al. Wojska Polskiego 31
6. Sanktuarium i klasztor pw. św. Józefa Prudnik-Las, ul. J. Poniatowskiego 5
7. Racibórz, ul. Sudecka 27

B. Prowincja Katowicka – Wniebowzięcia NMP

Dom: Opole, Pl. Wolności 2

V. Franciszkanie – Bracia Mniejsi Konwentualni

Dom: Dom formacyjny młodych zakonników – prenowicjat; duszpasterstwo w kościele – Sanktuarium Jubileuszowym Matki Bożej Loretańskiej. Głogówek, ul. Klasztorna 3

VI. Towarzystwo Jezusowe – TJ

Dom: Duszpasterstwo par. Najśw. Serca Pana Jezusa. Opole, ul. O. Józefa Czaplaka 1

VII. Zgromadzenie Oblatów św. Józefa

Nowicjat: Rusocin 27

Dom: Rusocin 27

VIII. Zakon Kleryków Regularnych Posługujących Chorym

Dom: Biała, ul. 1 Maja 8 Praca duszpasterska w parafii i w szpitalu.

IX. Zakon Braci NMP z Góry Karmel

Dom: Baborów, ul. Kościuszki 2

X. Zgromadzenie Księży Misjonarzy
Dom: Grodków, ul. Warszawska 22

XI. Misjonarze Oblaci

Domy:

1. Bodzanów k. Nysy 66
2. Kędzierzyn-Koźle, ul. Ligonía 22

XII. Zakon Świętego Pawła Pierwszego Pustelnika

Dom: Mochów-Pauliny 84

XIII. Zgromadzenie Najświętszego Odkupiciela

Dom: Paczków, ul. Staszica 27

XIV. Zgromadzenie Księży Najświętszego Serca Jezusowego

Dom: Kluczbork, ul. Strzelecka 42, Dom rekolekcyjny im. O. Leona Jana Dehona.

XV. Zgromadzenie Słowa Bożego

Domy:

1. Nysa, ul. Rodziewiczówny 3, Dom Misyjny Świętego Krzyża, Parafia Matki Boskiej Bolesnej
2. Nysa, ul. Rodziewiczówny 15, Centrum Duchowości

- Zakony i zgromadzenia zakonne żeńskie.

I. Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Karola Boromeusza

Domy na terenie diecezji opolskiej:

1. Gogolin, ul. Szpitalna 16
2. Nysa, ul. Świętojańska 6, Dom Pomocy Społecznej dla Kobiet.
3. Opole, ul. Drzymały 1A, Wyższe Seminarium Duchowne.
4. Otmuchów, ul. Krakowska 19, Dom oazowo-rekolekcyjny.

II. Zgromadzenie Sióstr św. Elżbiety

A. Prowincja Nyska

Domy na terenie diecezji opolskiej:

1. Nysa, ul. Sobieskiego 7, Dom Prowincjalny.
2. Biała, ul. Moniuszki 8, Dom św. Antoniego.
3. Brożec, ul. Reymonta 54a.
4. Dąbrowa, ul. Polna 4, Dom św. Wawrzyńca.
5. Głogówek, ul. Kościelna 8, Dom św. Józefa.
6. Grabina nr 72, Dom św. Józefa. Dom Pomocy Społecznej dla Osób w Podeszłym Wieku.
7. Grudzice, ul. Masłowskiego 1, Dom Matki i Dziecka.
8. Kędzierzyn-Koźle, ul. Łukasiewicza 9, Dom św. Karola. Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci, Młodzieży i Dorosłych.
9. Krapkowice ul. Sądowa 8, Dom św. Józefa.
10. Krzanowice, ul. Szpitalna 9.

11. Łambinowice, ul. Budziszowicka 4, Dom św. Jerzego.
12. Opole, ul. Katedralna 1.
13. Nysa , ul. Słowiańska 16, Dom św. Elżbiety. Dom Sióstr Emerytek.
14. Nysa , ul. Bramy Grodkowskiej 5.
15. Prudnik, ul. Piastowska 52, Dom św. Antoniego.
16. Racibórz , ul. Kościelna 2, Dom św. Elżbiety.
17. Raclawice Śląskie , ul. Kościelna 1, Dom św. Elżbiety.
18. Ucieszków, ul. Klasztorna 8, Dom św. Józefa.

B. Prowincja Katowicka

Domy na terenie diecezji opolskiej:

1. Dobrodzień, ul. Moniuszki 3, Dom św. Józefa. Parafia św. Marii Magdaleny.
2. Gorzów Śl., ul. Kluczborska 15, Dom św. Elżbiety.
3. Izbicko, ul. 15-go Grudnia 9, Dom św. Jana Chrzciciela.
4. Strzelce Opolskie , ul. Powstańców Śl. 8, Dom św. Józefa.

III. Zgromadzenie Sióstr św. Feliksa z Kantalicjo Trzeciego Zakonu św. Franciszka z Asyżu

Dom na terenie diecezji opolskiej:

Grodziec, ul. Częstochowska 136.

IV. Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Maryi Nieustającej Pomocy

Domy na terenie diecezji opolskiej:

1. Krzyżanowice, ul. Kolejowa 4, Dom Generalny. Dom Opieki dla dzieci upośledzonych.
2. Krapkowice, ul. Piastowska 17.
3. Luboszyce, ul. Rolna 4, Przedszkole.
4. Olesno, ul. I. Krasickiego 10, Praca w parafii, opieka nad ludźmi chorymi.

V. Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Misjonarek Maryi

Domy na terenie diecezji opolskiej:

1. Kadłub, ul. Zamkowa 5, Dom Pomocy Społecznej pw. Chrystusa Króla.
2. Kietrz Śl., ul. Raciborska 81, Dom Pomocy Społecznej dla Dziewcząt pw. Trzech Króli.

VI. Zgromadzenie Sióstr Pielęgniarek Według III Reguły św. Franciszka

Domy na terenie diecezji opolskiej:

1. Dobrzeń Wielki , ul. Kościelna 11, Dom św. Franciszka. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy dla Dorosłych prowadzony przez Zgromadzenie.
2. Kamień Śląski , ul. Parkowa 1B.
3. Ligota Prószkowska , ul. Wiśniowa 12.
4. Opole , ul. Grunwaldzka 7.
5. Opole, ul. Kard. Bolesława Kominka 1a, Dom Księży Emerytów.
6. Opole, ul. Szpitalna 17, Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie.
7. Opole-Szczepanowice, ul. Prószkowska 72, Zakład Opiekuńczo-Lecznicy prowadzony przez Zgromadzenie.

VII. Zgromadzenie Sióstr św. Jadwigi od Niepokalanej Dziewicy i Bogarodzicy Maryi

Domy na terenie diecezji opolskiej:

1. Czarnowąsy, Plac Klasztorny 2, Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci.

2. Ostroźnica, ul. Klasztorna 12.
3. Zakrzówek. Koźła, ul. Dworcowa 1.

VIII. Zgromadzenie Sióstr św. Józefa

Domy na terenie diecezji opolskiej:

1. Kluczbork, ul. Klasztorna 3, Dom formacyjny nowicjatu. Stacja „Caritas”, ul. Wolności 1.
2. Opole, ul. Książąt Opolskich 19, Praca w kurii i w domu Biskupa Opolskiego.
3. Paczków, ul. Wojska Polskiego 21, Dom senierek. Praca parafialna i katechetyczna.
4. Sieraków, al. Parkowa 1, Praca parafialna i katechetyczna.

IX. Zgromadzenie Córek św. Kamila

Dom na terenie diecezji opolskiej:

Sławice, ul. Opolska 30a, Dom Formacyjny, dom opieki nad chorymi.

X. Zgromadzenie Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus

Dom na terenie diecezji opolskiej:

Kolonowskie, ul. Leśna 13a.

XI. Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej

Domy na terenie diecezji opolskiej:

1. Branice, ul. Szpitalna 6, Dom Prowincjalny. Przedszkole.
2. Nysa, Al. Wojska Polskiego 79, Parafia św. Elżbiety. Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci prowadzony przez SMI.
3. Opole, ul. Grota-Roweckiego 3, Parafia Przemienienia Pańskiego.
4. Racibórz, pl. Jagiełły 3, Parafia NMP. Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych prowadzony przez SMI.

XII. Zgromadzenie Sióstr Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny

Dom na terenie diecezji opolskiej:

1. Kietrz, ul. Traugutta 31.

XIII. Zgromadzenie Sióstr Szkolnych de Notre Dame

Domy na terenie diecezji opolskiej:

1. Opole, ul. Mały Rynek 5, Parafia Matki Bożej Bolesnej.
2. Głubczyce, ul. Raciborska 17a, Dom dla sióstr starszych i chorych, katechizacja, praca w parafii.

XIV. Kongregacja Sióstr Opatrzności Bożej

Dom na terenie diecezji opolskiej:

1. Olesno, ul. Ks. Brunona Aleksandra 2, Prowincja Emanuela Ketelera, Parafia Bożego Ciała.

XV. Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi

Dom na terenie diecezji opolskiej:

1. Koperniki, nr domu 17, Zakład Opiekuńczo-Lecznicy (120) dla Dorosłych.

XVI. Zgromadzenie Służebnic Najświętszego Serca Jezusa

Domy na terenie diecezji opolskiej:

1. Dylaki, ul. Szkolna 8, Dom nowicjatu.
2. Opole, ul. Mickiewicza 7.

XVII. Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej

Domy na terenie diecezji opolskiej:

1. Leśnica, ul. Klasztorna 2, Dom Prowincjalny i formacyjny (nowicjat). Dom rekolekcyjny „Betania”. Dom Sióstr Emerytek.
2. Borki Wielkie, ul. Młyńska 1, Dom Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku.
3. Chróścice, ul. Dąbrowa 8, Katolickie Przedszkole Niepubliczne im. bł. Edmunda Bojanowskiego.
4. Chróścina Opolska, ul. Klasztorna 1.
5. Chrzastowice, ul. Ozimska 1, Ochronka dla dzieci przedszkolnych.
6. Góra Świętej Anny, ul. Powstańców Śl. 3, Dom Sióstr Emerytek.
7. Jemielnica, ul. Stara Kolonia 9, Katolickie Przedszkole Niepubliczne „Ochronka” im. bł. Edmunda Bojanowskiego.
8. Kamień Śląski, ul. Klasztorna 7a.
9. Kędzierzyn-Koźle, ul. Kozielska 29, Katolickie Przedszkole Niepubliczne „Ochronka” im. bł. Edmunda Bojanowskiego.
10. Komprachcice, ul. Klasztorna 4, Ochronka dla dzieci przedszkolnych.
11. Krasiejów, ul. Spóracka 16.
12. Opole, Plac Katedralny 4/3.
13. Opole, Al. Przyjaźni 45, Praca w Kurii Diecezjalnej i w parafii.
14. Ozimek, ul. Opolska 6, Dom Opieki dla Dorosłych.
15. Poręba, ul. Wiejska 28, Dom Opieki im. bł. Edmunda Bojanowskiego.
16. Rozmierz, ul. Kościelna 10.
17. Staniszczce Wielkie, Pl. Targowy 13.
18. Strzelce Opolskie, ul. Parafialna 2.
19. Tarnów Opolski, ul. św. Marcina 31.
20. Zborowskie, ul. Główna 35, Opieka nad ludźmi starszymi.
21. Zdieszowice, ul. Dworcowa 4, Katolickie Przedszkole Niepubliczne „Ochronka” im. bł. Edmunda Bojanowskiego.

XVIII. Szentszacki Instytut Sióstr Maryi

Domy na terenie diecezji opolskiej:

1. Opole, ul. Dwernickiego 8/2.
2. Winów, al. ks. J. Kentenicha 6.

XIX. Zgromadzenie Misyjne Służebnic Ducha Świętego

Domy na terenie diecezji opolskiej:

1. Racibórz, ul. Starowiejska 152, Parafia Matki Bożej. Dom formacyjny, rekolekcyjny. Klasztor „Annuntiata”.
2. Nysa, ul. Rodziewiczówny 16, Parafia Matki Bożej Bolesnej (Św. Krzyż). Dom św. Józefa.
3. Opole, ul. Katedralna 1, Parafia Katedralna.

XX. Służebnice Ducha Świętego od Wieczystej Adoracji

Dom na terenie diecezji opolskiej:

Nysa , ul. Rodziewiczówny 18, Dom kontemplacyjny. Nowy klasztor Słowa Bożego.

Załącznik nr 5: Historia diecezji

Spojrzenie na przeszłość kościelną Śląska Opolskiego od zakończenia II wojny światowej wiąże się nieodłącznie z uczuciem satysfakcji posiadania samodzielnej kościelnej jednostki administracyjnej z siedzibą w Opolu. Jej losy kanoniczno-prawne, wspólne z całością Ziem Odzyskanych, wplecione były przez kilka dziesięcioleci w trudne relacje komunistycznego państwa polskiego z Kościołem katolickim. Nie ulega wątpliwości, że te napięcia, jak również wszystkie doświadczenia tych zmagania złożyły się na dzisiejszy obraz naszej diecezji.

Długie były kościelne dzieje na tym terenie. Odwoływano się do nich nawet często w przeszłości, gdy chodziło o zaznaczenie dojrzałości struktur oraz oblicza etnicznego i wyznaniowego do zadośćuczynienia aspiracjom ku samodzielności. Już zmiany terytorialne i polityczne, których widownią był cały Górny Śląsk po I wojnie światowej, z plebiscytem, powstaniem śląskimi i podziałem między Polskę i Niemcy, dawały podstawę do wysuwania - chociażby tylko propagandowo - żądań natury kościelnej. Stało się to jednak dopiero w wyniku decyzji, jakie zapadły podczas słynnej konferencji poczdamskiej w sierpniu 1945 r., co znamy chociażby jako przydzielenie Śląska po linię Nysy Łużyckiej Polsce. Postawiło to w znacznym stopniu trudne kwestie polityczne i narodowościowe na etapie nie do końca ustabilizowanych warunków życia. Zwłaszcza widoczne to było na płaszczyźnie kościelnej, gdzie status prawny bardzo długo traktowany był przez Stolicę Apostolską jako domagający się uprzedniej regulacji międzynarodowej; niezbywalnym fundamentem dla takich ostatecznych rozwiązań kościelnych miało być podpisanie traktatu pokojowego pomiędzy obu zainteresowanymi podmiotami, tzn. Niemcami i Polską.

Dla opolskiej rzeczywistości istotna była decyzja kard. A. Hlonda, powołująca z dniem 15 VIII 1945 r. na Ziemiach Zachodnich i Północnych 5 okręgów jurysdykcji kościelnej. Obok starych i mających swoją historyczną metrykę ośrodków we Wrocławiu, na Warmii i w Gdańsku, doszły 2 nowe: Administracja Apostolska w Gorzowie (obejmująca Ziemię Lubuską, Pomorze Szczecińskie i Koszalińskie) oraz w Opolu, obejmująca terytorium dawnej rejencji opolskiej (powstałej w 1816 r., wraz ze zmianami w latach 1820 i 1922), a nawiązującej ideowo pod względem kościelnym do uformowanego jeszcze w średniowieczu archidiaconatu opolskiego. Sama stolica nowego okręgu - Opole - stanowiła ważny czynnik historyczny jako ośrodek istniejącego od przełomu XII i XIII wieku udzielnego księstwa, najpierw piastowskiego, następnie wchodzącego w skład różnych organizmów władztwa czeskich Przemysławidów, Habsburgów, potem państwa pruskiego i wreszcie od 1870 r. zjednoczonych Niemiec. Całe to bogactwo historyczne uprawniało w pewnym sensie wybór Opola na stolicę kościelną i podjęcie na tym obszarze nowych, już bardziej odpowiedzialnych zadań.

Na pierwszego administratora apostolskiego kard. A. Hlond wyznaczył kapłana diecezji katowickiej ks. Bolesława Kominka (1903-1974).

Przed nowym administratorem stanęły trudne problemy. Wszystkie one brały się zarówno z pozostałości czasu wojny, jak i zaistniałą nową sytuacją. Odbudowa zniszczonego kraju, wysiedlenia ludności niemieckiej, napływ ludności polskiej ze wschodnich terenów Rzeczypospolitej i potrzeba zapewnienia im godziwych warunków życia - także w zakresie religijnym - było wyzwaniem niełatwym, zważywszy na niechęć ludowego państwa do Kościoła i problematyki religijnej w ogóle. W tym wymiarze podjęcie dalekosiężnego procesu integracji ludnościowej i obsługi duszpasterskiej okazało się priorytetowym zadaniem dla Kościoła na Śląsku Opolskim. Ks. B. Kominek, którego uroczysty ingres do kościoła św. Krzyża w Opolu - dzisiejsza katedra - miał miejsce w dniu 9 IX 1945 r., ten aspekt często podkreślał w listach pasterskich, komunikatach, osobiście wygłaszanych kazaniach i konferencjach. Musiał też ujmować się za krzywdzonymi i represjonowanymi, a dziś także wiadomo, że ze strony władzy nie obyło się na naszym terenie bez nadużyć i świadomie wyrządzanych nieprawidłowości w zakresie przydzielania - lub nie - weryfikacji narodowościowej i przede wszystkim po 1948 r. dyskryminowania Kościoła, nauczania religii, wydawania publikacji katolickich, działalności charytatywnej, posługi w szpitalach, więzieniach itp. Działo się to w warunkach wywierania

przez państwo ustawicznego nacisku na Kościół w sprawie statusu nowych jednostek kościelnych na ziemiach poniemieckich.

Decyzje kard. A. Hlonda były oparte na domniemaniu zgody Watykanu, co nie było jednak jednoznaczne z uroczystym utworzeniem przez papieża pełnoprawnych diecezji. Nadal posługiwano się w międzynarodowych kontaktach przepisami konkordatu z Polską z 1925 r., mimo, iż rząd Polski zerwał go jednostronnie 12 IX 1945 r. oraz konkordatu z Niemcami z 1933 r. Dopóki nie podpisano traktatu państwowego polsko-niemieckiego (nie tylko z NRD), nie mogło być mowy o pełnej stabilizacji decyzji na tej płaszczyźnie. Ten swoisty prowizoryczny tylko stan rzeczy był przez stronę państwową często wykorzystywany do wywierania nacisku i posługiwania się szantażem wobec Kościoła w zakresie wypełniania przez niego swoich pasterskich zadań. Oczywiście strona kościelna to wyczuwała i pragnęła również mieć swój wkład w tym zakresie, czego echem był list do episkopatów świata zapraszający na obchody Tysiąclecia Chrztu Polski w 1966 r., w czym mieścił się znany list do biskupów niemieckich z listopada 1965 r., którego współautorem był abp B. Kominek, wówczas już rządca we Wrocławiu. Efektem ewolucji tej sytuacji były dopiero decyzje z 1967 r. o mianowaniu ówczesnych zarządców administratorami apostolskim *ad nutum Sanctae Sedis*, co bezpośrednio przygotowywało już grant do utworzenia pełnoprawnej diecezji z siedzibą w Opolu.

Najpierw ks. B. Kominek starał się o stworzenie struktur normalnie funkcjonującej diecezji; powołał Radę Diecezjalną jako organ pomocniczy w zarządzaniu pasterskim, następnie utworzył Kurię, w rok później uruchomił kościelną Drukarnię i Wydawnictwo św. Krzyża, w 1949 r. doprowadził do otwarcia Wyższego Seminarium Duchownego, przygotowywał powołanie Sądu Duchownego, co nastąpiło jednakże dopiero w 1951 r. Z ruin wyciągnięto do 1950 r. prawie 150 świątyń, które w okresie od stycznia do marca 1945 r. legły w gruzach lub zostały poważnie uszkodzone w następstwie przetaczania się frontu. Wielkim polem pracy dla Kościoła była wszelka nędza i niedostatki, w co włączyła się diecezjalna struktura „Caritas” zaraz od 1945 r. Tworzenie tych podstaw pracy Kościoła okazało się trwałym dorobkiem, czego nawet nie załamały następujące potem restrykcje i ograniczania. W miarę pogarszania się relacji Państwo-Kościół, władze domagały się przyspieszenia procesu uznania nabytków terytorialnych ze strony Stolicy Apostolskiej. Jako, że to nie leżało w gestii polskiego Episkopatu, dlatego w celu jakby wymuszenia reakcji w dniu 26 I 1951 r. wszyscy administratorzy na

Ziemiach Odzyskanych zostali usunięci ze swych stanowisk przez władze państwowe, a na ich miejsce - pod naciskiem państwa - wybrani zostali tzw. wikariusze kapitulni, którym nowy już prymas kard. S. Wyszyński, w obawie przed ewentualnym rozłamem, udzielił uprawnień kanonicznych przez mianowanie ich swoimi wikariuszami generalnymi. W ten sposób w Opolu został nim ks. Emil Kobierzycki, kapłan archidiecezji lwowskiej, proboszcz parafii Matki Bożej w Opolu, członek Rady Diecezjalnej. Lata 1951-1956 należały do najtrudniejszych, uwzględniając zakres ingerencji władz państwowych w życie Kościoła. Do najbardziej krępujących należał dekret z 9 III 1953 r. o obsadzie stanowisk duchownych, który praktycznie zupełnie pozbawiał władzę diecezjalną możliwości kierowania obsadą personalną parafii i wszystkich urzędów w diecezji. Dodatkowym ciosem na Śląsku Opolskim była deportacja 20 księży-autochtonów poza diecezję i likwidacja ponad 150 domów zakonnych żeńskich, połączona z wysiedleniem ok. 700 siostr do obozów pracy w Wielkopolsce i na Pomorzu czy do domów generalnych lub prowincjalnych. Nadto obrazu ograniczeń Kościoła dopełnia zamknięcie Wydawnictwa, zajęcie Drukarni, inwigilacja duchowieństwa czy krępowanie swobody religijnej i dyskryminacja wiernych.

Po zmianach w październiku 1956 r. rządy kościelne na Śląsku Opolskim mógł objąć wreszcie pierwszy biskup - Franciszek Jop (1897-1976), dotychczasowy biskup pomocniczy w Sandomierzu i wikariusz kapitulny w Krakowie. Został on przeznaczony do Opola już w kwietniu 1951 r. przez papieża Piusa XII, ale ówczesne władze państwowe nie dopuściły go do objęcia tego stanowiska. W okresie blisko 20 lat posługi bpa Jopa dokonały się na naszym terenie najistotniejsze dla Kościoła pozytywne zmiany. Przede wszystkim dzięki cierpliwej postawie Episkopatu Polski dnia 25 V 1967 r. watykańska Kongregacja Konsystorialna mianowała dotychczasowych rządców na terenach zachodnich i północnych administratorami apostolskimi *ad nutum S. Sedis* i była to pierwsza nominacja papieska dla owych terytoriów. Umożliwiła ona też podjęcie dalszych kroków, gdy podpisany 7 XII 1970 r. traktat polsko-niemiecki otworzył drogę do pełnej kanonicznej stabilizacji. Dokonała się ona na mocy bulli Ojca św. Pawła VI *Episcoporum Poloniae coetus* z 28 VI 1972 r. powołującej m.in. diecezję opolską i włączającej ją do zreorganizowanej metropolii wrocławskiej.

W okresie rządów biskupa F. Jopa rozwinęły się wszystkie placówki diecezjalne, zintensyfikował się kontakt biskupa z kapłanami i wiernymi, zostało wskrzeszonych wiele wspaniałych tradycji. Na ten okres przypadło dalsze akcentowanie roli sanktuarium na Górze

Św. Anny, rozwinął się kult naszych rodzimych Świętych i Błogosławionych Jacka, Czesława, Bronisławy, pochodzących wg tradycji z Kamienia Śląskiego., Eufemii-Ofki z Raciborza. Do pomocy otrzymał w 1958 r. biskupa Wacława Wyciska (zm. 1984), w rok później Henryka Grzondziela (zm. 1968), a po jego śmierci Antoniego Adamiuka (zm. 2000). Na czasy biskupa F. Jopa przypadły też znaczące wydarzenia w Kościele Powszechnym i Polskim, w których i Kościół Opolski żywo uczestniczył; Wielka Nowenna (1957-1965), I Nawiedzenie Diecezji przez Kopię Obrazu Jasnogórskiego (1964-1966), Obchody Milenium (1966), Sobór Watykański II (1962-1965), w którym biskupi opolscy brali udział, a bp Jop należał do komisji liturgicznej i po jego zakończeniu wybrany został do Posoborowej Komisji ds. Realizacji Reformy Liturgicznej. Nadto bp opolski przez długie lata był członkiem Rady Głównej Episkopatu Polski oraz przewodniczącym Komisji Liturgicznej Episkopatu w niełatwym okresie opracowywania zasad reformy liturgicznej w Polsce. W diecezji reaktywował Wydawnictwo św. Krzyża (jednakże bez drukarni), wybudowano 16 nowych kościołów, a 5 rozpoczęto; ustabilizował się byt Seminarium Duchownego. Bp Jop zmarł po długiej chorobie 24 IX 1976 r. i pochowany został w krypcie katedry opolskiej.

Drugim Biskupem Opolskim mianowany został przez papieża Pawła VI ks. Alfons Nossol, kapłan diecezji opolskiej, długoletni profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz Wyższego Seminarium Duchownego Śląska Opolskiego w Nysie-Opolu. Czasy rządów bpa A. Nossola wyznaczały kolejne wyzwania dla Kościoła: wybór kard. K. Wojtyły na papieża, okres „Solidarności”, stanu wojennego, dochodzenie do pełnej podmiotowości społeczeństwa, także i Kościoła, aż do przełomu 1989 r. Nowy biskup powołał Radę Kapłańską Radę Duszpasterską, zreorganizował kolegium dziekanów, utworzył pięć nowych rejonów duszpasterskich z dziekanami rejonowymi na czele w Opolu, Gliwicach, Raciborzu, Nysie i Kluczborku, utworzył 65 nowych parafii. Na forum Konferencji Episkopatu jest członkiem Rady Stałej i przewodniczącym Rady ds. Ekumenizmu. Przez papieża Jana Pawła II powołany został do watykańskiego Sekretariatu ds. Jedności Chrześcijan. W 1981 r. otrzymał biskupa pomocniczego w osobie Jana Wieczorka, a po śmierci bpa W. Wyciska dwóch nowych: Jana Bagińskiego i Gerarda Kusza, konsekrowanych 15 VIII 1985 r. Szczególną troską otoczył Seminarium Duchowne, przenosząc je w całości do Nysy, w 1977 r. erygował Diecezjalny Instytut Teologiczno-Pastoralny, działający od 1981 jako filia KUL w Opolu. Dzięki jego zabiegom powstał Diecezjalny Dom Księży Emerytów w Opolu oraz ważne z punktu widzenia

troski Kościoła o dziedzictwo kulturowe Muzeum i Archiwum Diecezjalne. Dzięki sprowadzeniu nowoczesnej bazy poligraficznej ożywiła się działalność edytorska Wydawnictwa Diecezjalnego św. Krzyża, drukującego fachowe pozycje, także dla innych podmiotów niekościelnych. Bp Nossol umożliwił dotychczas kilkunastu kapłanom wyjazd na misje, popiera doksztalcenie księży. Dnia 21 VI 1983 r. gościł Ojca św. Jana Pawła II na Górze św. Anny.

Znaczące zmiany wprowadziła decyzja papieża Jana Pawła z 25 III 1992 r. bullą „*Totus Tuus Poloniae Populus*”. Została utworzona nowa diecezja gliwicka, której przypadło z naszej diecezji 90 parafii z ok. 140 kapłanami opolskimi. Równocześnie powołana została metropolia górnośląska z siedzibą w Katowicach, której podporządkowano diecezję gliwicką i opolską. Dotychczasowi biskupi pomocniczy z Opola mianowani zostali w Gliwicach: bp Jan Wieczorek ordynariuszem, a bp Gerard Kusz pomocniczym. Nadto 15 parafii przypadło nowej diecezji kaliskiej. W związku ze zmianami dnia 6 I 1993 r. konsekrowany został dla Opola nowy biskup pomocniczy Jan Kopiec.

Już od 1989 r. pojawiły się możliwości prowadzenia duszpasterstwa dla wiernych mniejszości niemieckiej, z czym wiąże się też trudne dzieło duszpasterskiej integracji wiernych całej diecezji. W 1990 r. reaktywowana została charytatywna organizacja „Caritas”, która do tej chwili tworzy na terenie diecezji m.in. znane powszechnie stacje socjalne. Natężeniu uległa działalność budownicza - po 1977 r. wybudowano 70 kościołów, powstało wiele obiektów kościelnych w postaci plebanii, domów katechetycznych i innych.

W 1994 r. powstał w Opolu - przy osobistym zaangażowaniu się Biskupa Opolskiego - państwowy uniwersytet (wówczas 12 w kraju) z Wydziałem Teologicznym, w którego skład weszło również Wyższe Seminarium Duchowne, przeniesione w następstwie tego aktu w 1997 r. z Nysy do Opola. Dla potrzeb nauki w 1990 r. nastąpiło przejęcie zrujnowanego zamku w Kamieniu Śląskim, związanego z pamięcią o narodzeniu się w tym miejscu św. Jacka, patrona Diecezji i z trwającym Jego wielowiekowym kultem. W odbudowanym obiekcie erygowane zostało Diecezjalne Sanktuarium św. Jacka oraz Centrum Kultury i Nauki Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego. Wyrazem krzepnięcia Wydziału Teologicznego była inauguracja w dniu 17 marca 2000 r. działalności Instytutu Ekumenizmu i Badań nad Integracją przy Wydziale Teologicznym oraz uzyskanie w ostatnim czasie przez Wydział praw habilitacyjnych. Ważnym momentem w życiu diecezji był jubileusz 50-lecia Wyższego

Seminarium Duchownego, założonego w 1949 r. dla Terytorium Kościelnego Śląska Opolskiego, a obecnie funkcjonującego jako teologiczna uczelnia dla Diecezji Opolskiej i Gliwickiej. Na ten moment, obchodzony uroczystość w dniu Patrona Seminarium św. Stanisława Biskupa w dniu 8 V 2000 r. ukończono budowę nowego kościoła seminaryjno-akademickiego pw. św. Jadwigi Śląskiej; wmurowanie kamienia węgielnego tej świątyni 6 XI 1999 r. było połączone z ogłoszeniem decyzji Ojca Św. Jana Pawła II o wyniesieniu Biskupa Opolskiego Alfonsa Nossola do godności arcybiskupa *ad personam*.

Z duszpasterskich wydarzeń tego czasu wspomnieć należy uroczyste II Nawiedzenie Kopii Obrazu Jasnogórskiego pod hasłem „Czyńcie wszystko, cokolwiek Syn mój wam powie” (por. J 2,5) w okresie od 26 II 1995 r. do 28 VI 1996 r. Uaktywnieniu posłannictwa Kościoła służy Radio „Doxa” (wcześniej Opolskie Radio PLUS) oraz „Opolski Gość Niedzielny” jako tygodniowy dodatek do znanego i mającego długą tradycję czytelnicy na Śląsku Opolskim katowickiego „Gościa Niedzielnego”.

Długo pielęgnowanym w sercu biskupa A. Nossola była myśl o przeprowadzeniu I Synodu Diecezji Opolskiej. Stabilizacja życia narodowego, społecznego i kościelnego na Śląsku Opolskim po 1945 roku wymagała przyjrzenia się wszystkim płaszczyznom tej rzeczywistości z dużym zaangażowaniem. Synod został uroczysto otwarty w Poniedziałek Wielkanocny 2 kwietnia 2002 roku i pracował przez trzy lata, do zamknięcia 29 marca 2005 roku. Efektem znaczącego wysiłku biskupów, kapłanów, osób konsekrowanych i wiernych świeckich zaangażowanych w prace synodalne jest uchwalone prawo partykularne, uszeregowane w 411 statutach i 28 aneksach.

Drugi biskup opolski abp Alfons Nossol w sierpniu 2009 roku przeszedł na emeryturę po przeszło 30 latach sprawowania pasterskiego urzędu w diecezji opolskiej. Niemal symbolicznie, jakby na podsumowanie tego czasu posługiwania w diecezji, odczytywać w tym kontekście można podniosłą chwilę beatyfikacji współzałożycielki Zgromadzenia Szarych Sióstr św. Elżbiety – Marii Luizy Merkert († 1874), której w imieniu Ojca Świętego Benedykta XVI 30 września 2007 roku przewodniczył kard. Jose Saraiva Martins, prefekt Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych. Urodzona w Nysie na początku XIX wieku, nazwana „śląską samarytanką”, stanowi ciągle uosobienie drogi Kościoła katolickiego tej ziemi, który służy ludowi i potrafi wydać ludzi godnych chwały ołtarzy.

Trzeci biskup opolski Andrzej Czaja, który ingres do katedry opolskiej odbył 29 sierpnia 2009 roku może już pełnić swą posługę w diecezji opartej na solidnych fundamentach, które skrzystalizowały się w poprzednich sześciu dziesiątkach lat przez posługę poprzedników. Wśród priorytetów swego pasterskiego oddziaływania bp A. Czaja widzi przede wszystkim troskę o budzenie żywej wiary młodego pokolenia i rodzin, promocję rodziny oraz budowanie otwartej tożsamości wiernych. Są to zadania szczególnie aktualne w obliczu największych problemów Opolszczyzny, jakie stanowią wyjazdy do pracy za granicę i związana z nimi rozłąka rodzinna oraz ogromny kryzys demograficzny. Już u początku jego posługiwania utworzono zatem Centrum Służby Życiu i Rodzinie, w którym na osoby potrzebujące pomocy czekają Duszpasterstwo Rodzin, Duszpasterstwo Trzeźwości, Diecezjalna Fundacja Obrony Życia, Katolicki Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy oraz Poradnia Rodzinna. Rodzice mogą tu znaleźć specjalistów z różnych dziedzin.

1 maja 2012 r. zostało powołane do życia przez biskupa opolskiego w Jemielnicy Bractwo Świętego Józefa, które adresowane jest do mężczyzn, pragnących pielęgnować duchowość św. Józefa w codzienności. Z inicjatywy Bractwa co roku w Jemielnicy obchodzone jest 1 maja Diecezjalne Święto Rodziny. Stanowi ono okazję do wspólnej modlitwy w intencji rodzin i z rodzinami naszej diecezji oraz do prezentacji Bractwa św. Józefa, które przyjmuje w tym dniu nowych członków.

Szczególne położenie diecezji opolskiej, która graniczy na południu z Republiką Czeską, sprzyja współpracy na płaszczyźnie międzydiecezjalnej przekraczającej granice państwowe. Znalazła ona wyraz w podpisanych umowach o współpracy w obszarze religijnym, ale również kulturowym i inwestycyjnym z sąsiednimi diecezjami czeskimi: ołomuńską (26.06.2012) oraz ostrawsko-opawską (8.11.2014).

Duże znaczenie w diecezji odgrywa zaangażowanie na rzecz dialogu ekumenicznego, które przejawia się nie tylko na płaszczyźnie badań naukowych prowadzonych przez Instytut Ekumenizmu i Badań nad Integracją Uniwersytetu Opolskiego, ale także w ważnych spotkaniach przedstawicieli różnych wyznań chrześcijańskich. W 25.01.2015 r. w katedrze opolskiej miało miejsce zakończenie ogólnopolskich obchodów Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan z udziałem członków Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Ekumenizmu, biskupów metropolii górnośląskiej, biskupów prawosławnych i biskupów ewangelickich.

11.01.2014 r. został konsekrowany nowy biskup pomocniczy diecezji opolskiej Rudolf Pierskała. Uroczystościom w kościele seminaryjno-akademickim pw. św. Jadwigi Śląskiej w Opolu przewodniczył i był głównym szafarzem święceń biskupich Abp Celestino Migliore, nuncjusz apostolski w Polsce. Współszafarzami byli: biskup opolski Andrzej Czaja i emerytowany biskup opolski abp Alfons Nossol.

Ważnym wydarzeniem w życiu diecezji było uroczyste przeniesienie 8.11.2014 r. z Opawy w Czechach do kościoła pw. Świętej Rodziny trumny z prochami bp. Józefa Nathana, który życie oddał najbardziej potrzebującym, zwłaszcza nerwowo i psychicznie chorym, budując w Branicach działające po dziś dzień „Miasteczko Miłosierdzia”. Złożona sytuacja powojenna sprawiła, że w 1946 r. został przymusowo wysiedlony do Opawy w Czechach i wkrótce potem zmarł 30.01.1947 r. Obecnie czynione są starania, by rozpocząć proces beatyfikacyjny tego wielkiego apostoła miłosierdzia.

W 2014 r. przypadała 60. rocznica uwięzienia Prymasa Kard. Stefana Wyszyńskiego przez władze komunistyczne, który przetrzymywany był początkowo na terenie diecezji opolskiej w Prudniku-Lesie. Z tej okazji obchodzono Rok Prymasowski, podczas którego odbył się w Prudniku cały szereg uroczystości, którym przewodniczyli m.in. nuncjusz apostolski w Polsce abp Celestino Migliore, prymas Polski abp Wojciech Polak oraz prymasi-seniorzy: abp Henryk Muszyński i abp Józef Kowalczyk.

Wizytówką diecezji od samego początku jej powstania jest gotycka katedra pw. św. Krzyża, w której odbywają się najważniejsze uroczystości diecezjalne. Ta czcigodna świątynia domaga się jednak szeroko zakrojonych prac renowacyjnych, które rozpoczęły się w 2015 r. i pozwolą przywrócić jej dawny splendor. Renowację katedry wspiera powołana w tym celu Kapituła Odnowy Katedry Opolskiej.

Aktualnie diecezja opolska liczy 399 parafii, zgrupowanych w 36 dekanatach, pracuje 700 kapłanów diecezjalnych i 129 kapłanów zakonnych; sióstr zakonnych jest 896.

Źródła: ks. bp Jan Kopiec: „Rocznik Diecezji Opolskiej 2000 r.”; ks. Joachim Kobięta

Załącznik nr 6: Indeks skrótów

- 1) RP – Rzeczpospolita Polska
- 2) RCZ – Republika Czeska
- 3) MSiT – Miisterstwo Sportu i Turystyki
- 4) PIT – Polska Izba Turystyki
- 5) POT – Polska Organizacja Turystyczna
- 6) LOT – Lokalna Rorganizacja Turystyczna
- 7) ROT – Regionalna Organizacja Turystyczna
- 8) ŚOT – Śląska Organizacja Turystyczna
- 9) OROT – Opolska Regionalna Organizacja Turystyczna
- 10) KOLOT – Kluczborsko – Oleska Organizacja Turystyczna
- 11) IT – Informacja Turystyczna
- 12) Analiza SWOT – z ang. SWOT Analysis: Strength – Weeknesses - Opportunities – Threats (mocne strony-słabe strony-szanse-zagrozenia jakiegoś przedsięwzięcia)
- 13) STS – Strategia „Turystyki Sakralnej”